

ÚSTAVNÝ SÚD SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Hlavná 110, 042 65 Košice 1

P. O. Box E – 35

PREHEAD VYBRANÝCH ROZHODNUTÍ ÚSTAVNÉHO SÚDU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

za obdobie X./2022
Senát IV

Nález:

spisová značka	II. ÚS 327/2021
populárny názov	Existencia naliehavého právneho záujmu
sudca spravodajca	Ivan Fiačan
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	27.09.2022
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov
analytická právna veta	Vyhodnotenie nedostatočnosti naliehavého právneho záujmu na určení práva v odôvodnení rozhodnutia všeobecného súdu musí objasniť ako môže konanie na plnenie (v tomto prípade konanie o náhradu škody) vplývať na existenciu naliehavého právneho záujmu v konaní o určení (v tomto prípade v konaní o určení vlastníctva akcií) a či sa súdy v konaní o plnenie vysporiadali s nárokmi, o ktorých žiadal rozhodnúť sťažovateľ v konaní o určení (podľa odvolacieho súdu malo ísť o predbežné otázky) vrátane konkrétneho odkazu na časti súdneho rozhodnutia, kde sa o týchto otázkach predbežne rozhodlo. Je potrebné sa zaoberať aj prípadnou viazanosťou rozhodnutia o plnenie (náhradu škody) pre konanie o určení, a to aj v kontexte okruhu sporových strán. Takisto sa musí súd vysporiadať s námietkou sťažovateľa, ktorá poukazuje na to, že sa domáhala pozitívneho určenia vlastníckeho práva v jeho prospech, ako aj na to, že toto vlastnícke právo podlieha zápisu do príslušnej evidencie (registra), z čoho následne vyplýva potreba vysporiadať sa s otázkou, či rozsudok v konaní o plnenie by bol prípadne spôsobilý na účely prípadného zápisu vlastníckeho práva v prospech sťažovateľa, ak je takýto zápis potrebný. Inak povedané, je potrebné sa vysporiadať s otázkou, či prejudiciálny úsudok súdu o vlastníckom práve (k akciám) v konaní o plnenie (náhrade škody) je spôsobilý byť dostatočným podkladom pre sťažovateľa o tom, že je alebo nie je vlastníkom veci (sporných akcií).
skutkový stav a základné fakty	V konaní pred všeobecnými súdmi vystupoval sťažovateľ v postavení žalobcu a z obsahu žaloby z 22. júla 2003 vyplýva, že žalobca uzatvoril 7. októbra 1996 so žalovaným v 1. rade ako predávajúcim zmluvu o odplatnom prevode akcií kúpou na základe ktorej žalobca kúpil 341 089 ks akcií emitovaných žalovaným v 2. rade v zaknihovanej podobe vo forme na doručiteľa v menovitej hodnote 1 000 Sk za akciu (ďalej aj „kúpna zmluva“). Dňa 7. októbra 1996 bola medzi žalobcom ako záložcom a žalovaným v 1. rade ako záložným veriteľom uzavretá zmluva o založení cenných papierov. Jej predmetom bolo zriadenie záložného práva k cenným papierom – akciám emitovaným žalovaným v 2. rade v počte 322 139 ks v menovitej hodnote 1 000 Sk za akciu v zaknihovanej podobe vo forme na doručiteľa na zabezpečenie

pohľadávky žalovaného v 1. rade vzniknutej na základe kúpnej zmluvy. V dodatku č. 1 uzavretom 13. marca 2001 ku kúpnej zmluve bolo v bode 2 dohodnuté, že v prípade, ak kupujúci nesplátí čo i len jednu splátku v plnej výške, stane sa splatný celý dlh, a to v nasledujúci deň po márnom uplynutí jednomsačnej lehoty určenej žalovaným v 1. rade kupujúcemu na zaplatenie splatnej časti kúpnej ceny s príslušenstvom.

V roku 2002 mala byť uhradená splátka č. 7 v sume 7 600 000 Sk, pričom táto uhradená nebola. Žalovaný v 1. rade bol v tom prípade povinný vyzvať ešte raz žalobcu na zaplatenie splatnej časti kúpnej ceny, ktoré však podľa tvrdení žalobcu nebolo kupujúcemu doručené. Výzva bola zaslaná doporučené do vlastných rúk, avšak na adresu Ing. H. - riaditeľ spoločnosti X. Podľa žalobcu vzhľadom na skutočnosť, že poštovú zásielku označenú do vlastných rúk preberá štatutárny orgán alebo osoba ním splnomocnená, čo Ing. H. nebol, pretože nie je štatutárnym orgánom, nie je osobou splnomocnenou ani riaditeľom, nemožno výzvu považovať za doručeníu. Aj napriek tejto skutočnosti Ing. H. zásielku prevzal 13. januára 2003, pričom obsah zásielky neoznámil žalobcovi.

15. januára 2003 zaslal žalovaný v 2. rade žalovanému v 1. rade ručiteľské vyhlásenie, v ktorom vyhlásil, že uspokojí žalovaného v 1. rade, ak ho neuspokojí žalobca. Žalovaný v 2. rade bez vedomia žalobcu uhradil 14. februára 2003 dlžnú sumu, t. j. celý dlh, ktorý sa mal stať splatným márnym uplynutím jednomsačnej lehoty na zaplatenie splátky, a následne vykonal všetky právne úkony na zapísanie svojej osoby ako záložného veriteľa v Stredisku cenných papierov Slovenskej republiky, a. s. Podľa sťažovateľa žalovaný v 2. rade nemohol vstúpiť do práv žalovaného v 1. rade z dôvodu, že výzva na zaplatenie nebola žalobcovi doručená, ako aj z dôvodu, že žalovaný v 1. rade mal na účte zálohu na budúce splátky, z ktorej mohol uspokojiť svoju splatnú pohľadávku spočívajúcu v neuhradení splátky v sume 7 600 000 Sk za rok 2002.

V Hospodárskych novinách 25. marca 2003 bol zverejnený obchod, z ktorého vyplývalo, že akcie na doručiteľa spoločnosti sa predávajú, a to 169 021 ks akcií v hodnote 420 Sk za akciu. Zrealizovaný obchod bol uplatnením práva žalovaného v 2. rade ako ručiteľa a akcie, ku ktorým bolo zriadené záložné právo, nadobudol žalovaný v 3. rade. Konanie bolo vedené aj proti žalovanému vo 4. a v 5. rade, ktorých súd uznesením pripustil do konania v priebehu konania na súde prvej inštancie.

Žalobca podal určovaciu žalobu, predmetom ktorej bolo určenie viacerých práv žalobcu a v ktorej namieta, že nebola splnená zákonná podmienka podľa § 306 ods. 1 Obchodného zákonníka a čl. IV ods. 6 kúpnej zmluvy, pretože žalovaný v 1. rade nevyzval žalobcu na plnenie v primeranej lehote. Výzvu zaslanú žalovaným v 1. rade nemožno považovať za výzvu adresovanú žalobcovi. Podľa § 51 ods. 5 a 6 zákona č. 566/2001 Z. z. o cenných papieroch a investičných službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o cenných papieroch) v znení neskorších predpisov žalovaný v 2. rade si nesplnil oznamovaciu povinnosť a predaj nebol zrealizovaný za najvyššiu cenu, ako bolo možné dosiahnuť s vynaložením odbornej starostlivosti.

Krajský súd ako súd prvej inštancie žalobu rozsudkom z 3. februára 2016 zamietol. Odôvodnil to tým, že na určenie jednotlivých práv (nárokov) nie je daný naliehavý právny záujem.

Najvyšší súd ako súd odvolací rozsudok krajského súdu napadnutým rozsudkom z 25. októbra 2018 potvrdil. Vo vzťahu k danosti naliehavého právneho záujmu odvolací súd poukázal na rôzne súdne rozhodnutia v tejto oblasti.

Najvyšší súd napadnutým uznesením z 24. septembra 2020 dovolanie odmietol. Vo vzťahu k namietanému nesprávnemu právnemu posúdeniu naliehavého právneho záujmu dovolací súd uviedol len to, že „argumentácia žalobcu obsiahnutá v jeho dovolaní nie je zameraná na riešenie právnych otázok, ako to

	predpokladá ustanovenie § 421 ods. 1 CSP“.
z odôvodnenia	<p>Právne posúdenie sťažnosti vo vzťahu k uzneseniu dovolacieho súdu</p> <p>Súd prvej inštancie, ako aj odvolací súd sa s právnou otázkou naliehavého právneho záujmu na určení vysporiadali tak, že uzavreli, že tento daný nie je. Tento záver odôvodnili tým, že sťažovateľ má k dispozícii žalobu o plnenie. Za takúto žalobu o plnenie možno podľa odvolacieho súdu považovať aj žalobu o náhradu škody, ktorú podal sťažovateľ 8. januára 2007 na Okresnom súde Michalovce, vedenú pod sp. zn. 16Cb/1/2012 (teda počas prebiehajúceho konania o určenie na súde prvej inštancie), a v ktorej sa domáhal náhrady škody vo výške 900 000 000 Sk. Odvolací súd konštatoval, že ak by aj bol daný naliehavý právny záujem na určení, podaním žaloby o plnenie zanikol. O jednotlivých petítoch sa malo podľa odvolacieho súdu rozhodnúť ako o predbežných otázkach. Okresný súd Michalovce žalobu sťažovateľa rozsudkom z 20. septembra 2013 zamietol a Krajský súd v Košiciach tento rozsudok 25. septembra 2014 potvrdil.</p> <p>Nesprávne právne posúdenie existencie naliehavého právneho záujmu namietal sťažovateľ v dovolacom konaní v zmysle § 421 v spojení s § 432 CSP. Najvyšší súd v napadnutom rozhodnutí len teoreticky popisuje charakteristiku právnej otázky prípustnej na dovolací prieskum. Následne v dospieva k záveru, že argumentácia v dovolaní nie je zameraná na riešenie právnych otázok, čoho dôsledkom je odmietnutie dovolania.</p> <p>Uvedené odôvodnenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu nemožno považovať ani za dostatočné, ani za presvedčivé. Podľa judikatúry ústavného súdu odôvodnenie rozhodnutia nemusí dať odpoveď na každú poznámku či pripomienku účastníka konania, ktorý ju nastolil. Je však nevyhnutné, aby spravodlivé súdne rozhodnutie reagovalo na podstatné a relevantné argumenty účastníka konania a aby mu dalo jasnú odpoveď na riešenie konkrétneho právneho problému (obdobne napr. II. ÚS 193/06, III. ÚS 198/00, III. ÚS 200/09). Ak ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (II. ÚS 410/06, Georgiadis c. Grécko z 29. 5. 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. 2. 1998).</p> <p>Najvyšší súd posudzovanie právnej otázky jednoducho a bez akéhokoľvek odôvodnenia uzavrel tak, že argumentácia žalobcu nie je zameraná na riešenie právnych otázok. Tento právny záver mal za následok to, že dovolací súd námietku sťažovateľa neprejednal. Dovolací súd sa tak vôbec nezaoberal otázkou existencie naliehavého právneho záujmu, čo bol zásadný dôvod, pre ktorý nebola žaloba sťažovateľa vôbec prejednaná, a to na žiadnej inštancii sústavy všeobecných súdov. K uvedenému záveru dospel dovolací súd aj napriek tomu, že v bode 18 napadnutého uznesenia dovolací súd pri popise dovolacích námietok sám uvádza, že dovolateľ namieta nesprávne posúdenie nedostatku naliehavého právneho záujmu vrátane námietky, že rozhodnutie v konaní o plnenie nemôže nastoliť právnu istotu žalobcu vo vzťahu k vlastníctvu akcií, keďže rozsudok 9 v konaní o náhrade škody, nie je spôsobilý vrátiť vlastnícke právo sťažovateľovi. Nie je preto zrejmé, prečo táto právna otázka nie je spôsobilá na dovolací prieskum.</p> <p>Odôvodnenie dovolacieho súdu tak nemôže priniesť dovolateľovi dostatočné vysvetlenie toho, prečo dovolací súd považuje argumentáciu dovolateľa za takú, ktorá nie je zameraná na riešenie právnych otázok. Dovolací súd mal byť konkrétny a jasne a zrozumiteľne prepojiť svoje závery na konkrétny skutkový stav. Pokiaľ sa stotožňuje s argumentáciou nižších súdov, je potrebné uviesť, ako konkrétne môže konanie o náhradu škody 900 000 000 Sk iniciované sťažovateľom na Okresnom súde Michalovce voči konkrétnym žalovaným vplyvať na existenciu naliehavého právneho záujmu v tomto konaní o určenie (najmä v časti určenia vlastníctva akcií), a či sa súde v konaní o náhradu škody vysporiadali s nárokmi, o ktorých žiadal rozhodnúť sťažovateľ v tomto konaní (podľa odvolacieho súdu malo ísť o predbežné otázky) vrátane konkrétneho</p>

	<p>odkazu na časti súdneho rozhodnutia, kde sa o týchto otázkach predbežne rozhodlo. Je potrebné sa zaoberať aj prípadnou viazanosťou rozhodnutia o náhradu škody pre konanie o určenie, a to aj v kontexte okruhu sporových strán. Takisto sa musí najvyšší súd vysporiadať s námietkou sťažovateľa, ktorá poukazuje na to, že sa domáhala pozitívneho určenia vlastníckeho práva v jeho prospech, ako aj na to, že toto vlastnícke právo podlieha zápisu do príslušnej evidencie (registra), z čoho následne vyplýva potreba vysporiadať sa s otázkou, či rozsudok v konaní o náhradu škody by bol prípadne spôsobilý na účely prípadného zápisu vlastníckeho práva v prospech sťažovateľa, ak je takýto zápis potrebný. Inak povedané, je potrebné sa vysporiadať s otázkou, či prejudiciálny úsudok súdu o vlastníckom práve k akciám v konaní o náhrade škody je spôsobilý byť dostatočným podkladom pre sťažovateľa o tom, že je alebo nie je vlastníkom sporných akcií. Odôvodnenie dovolacieho rozhodnutia musí byť presvedčivé a dôsledné. Z nich musí byť zjavné, že súd sa v nich vyjadril k dovolacím argumentom sťažovateľa a ako ich posúdil, prípadne z akých dôvodov ich vecne preskúmať nemohol, obzvlášť ak ide o zásadnú spornú otázku ako v tomto prípade, pre ktorú sa všeobecné sudy (súd prvej inštancie a odvolací súd) žalobou odmietli vecne zaoberať. Nestačí, ak dovolací súd len zopakuje argumentáciu nižších súdov, ak boli v dovolaní uvádzané ďalšie podstatné argumenty. Posúdenie nalievavého právneho záujmu a jeho existencie tak bude v dôsledku tohto nálezu opäť predmetom dovolacieho konania. Možno dodať, že dovolanie podané sťažovateľom nebolo dokonalé, avšak dovolacia otázka a námietka nesprávneho posúdenia nalievavého právneho záujmu je z nej zreteľne čitateľná.</p> <p>Záver najvyššieho súdu o tom, že otázka existencie nalievavého právneho záujmu nie je spôsobilá na prejednanie v dovolacom konaní, je tak výsledkom zjavne neodôvodneného právneho posúdenia procesnej otázky prípustnosti dovolania podľa § 421 CSP. Odmietnutie dovolania sťažovateľ je výsledkom toho, že dovolací súd len vágne uzavrel, že dovolanie nie je z dôvodu podľa § 421 CSP prípustné, pretože argumentácia sťažovateľa nie je právnou otázkou. Súdna ochrana nebola sťažovateľovi najvyšším súdom poskytnutá v zákonom – Civilným sporovým poriadkom predpokladanej kvalite, čo viedlo k porušeniu jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahovo zhodného práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.</p> <p>Právne posúdenie sťažnosti vo vzťahu k rozsudku súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu</p> <p>Zrušením uznesenia najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu sa vytvára priestor, v ktorom najvyšší súd vytvorí priestor na finálne zodpovedanie právnej otázky existencie nalievavého právneho záujmu. Právomoc najvyššieho súdu rozhodnúť o dovolaní sťažovateľa proti rozsudku krajského súdu preto vylučuje právomoc ústavného súdu a z tohto dôvodu bola ústavná sťažnosť v rozsahu proti rozsudku krajského súdu podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde, hoc aj v náleze, odmietnutá.</p>
<p>použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEP a iných súdov</p>	
<p>súvisiace právne predpisy</p>	
<p>klúčové slová</p>	<p>dovolacie dôvody-nesprávne právne posúdenie dovolanie-dovolacie konanie nalievavý právny záujem</p>

<p>spisová značka</p>	<p>IV. ÚS 219/2022</p>
<p>populárny názov</p>	<p>Kontrola pošty po zániku kolúznež väzby</p>
<p>sudca spravodajca</p>	<p>Miroslav Duriš</p>
<p>druh konania</p>	<p>konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb</p>

druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	11.10.2022
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 ústavný zákon č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd čl. 36 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov
analytická právna veta	Pokiaľ podľa § 20 ods. 3 zákona o výkone väzby korešpondenciu prijíma a odosiela prostredníctvom orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu „obvinený v kolúznej väzbe“, je taký status obvineného, ktorý určuje svojim rozhodnutím súd, kritériom vzniku a zániku oprávnenia orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu kontrolovať korešpondenciu obvineného. Ak bola korešpondencia popísaným spôsobom obvineným prijatá alebo odovzdaná na odoslanie, nezodpovedá ústavne konformnému (čl. 2 ods. 2 ústavy) výkladu zákona, aby príslušný orgán činný v trestnom konaní alebo súd pokračoval v kontrole korešpondencie v situácii, keď už nie je splnený zákonný predpoklad na samotný základ a účel takého postupu (kolúzna väzba dotknutej osoby), ktorý je výlučne a autoritatívne určený súdnym rozhodnutím. Korešpondencia má byť skontrolovaná počas trvania kolúznej väzby a keď sa tak nestalo, má byť prepustená bez kontroly, pretože na obvineného už režim (kolúznej) väzby (ani predpisy súvisiace s kolúznou väzbou, resp. väzbou celkovo) momentom zániku príslušného dôvodu väzby (resp. celkovo väzby) nedopadá a dochádza tak k porušovaniu jeho práv.
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľ bol uznesením Špecializovaného trestného súdu zo 4. decembra 2020 vzatý do väzby z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku. Proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ sťažnosť, o ktorej rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uznesením č. k. 4 Tost 53/2020 zo 7. januára 2021 tak, že prvostupňové rozhodnutie podľa § 194 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku zrušil a sťažovateľa podľa § 79 ods. 1 Trestného poriadku prepustil z väzby na slobodu. Počas trvania väzby sťažovateľ odovzdal na poštovú prepravu v Ústave na výkon trestu odňatia slobody a Ústave na výkon väzby Ilava (ďalej len „ústav“) niekoľko desiatok listov adresovaných manželke, maloletým synom, rodičom, súrodencom a priateľom. Podobne viaceré osoby adresovali sťažovateľovi do ústavu takisto niekoľko desiatok listov. Do skončenia väzby však bolo sťažovateľovi doručených iba 7 listov. Vzhľadom na skutočnosť, že sťažovateľ bol v tzv. kolúznej väzbe, kontrolu jeho korešpondencie (nahliadanie do písomných správ v listinnej podobe) vykonávali orgány činné v trestnom konaní podľa zákona č. 221/2006 Z. z. o výkone väzby v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o výkone väzby“) a Trestného poriadku. Ku dňu podania tejto ústavnej sťažnosti, t. j. takmer rok po skončení väzobného stíhania, nebola doručená všetka korešpondencia sťažovateľa, ktorá sa počas jeho väzobného stíhania dostala do dispozície orgánov činných v trestnom konaní (osobitne korešpondencia s jeho maloletými synmi). Sťažovateľ argumentuje, že obmedzenie základných práv vo väzbe vrátane možnosti orgánov činných v trestnom konaní nahliadať do korešpondencie obvineného v kolúznej väzbe je spojené výlučne s trvaním väzby. Ak dôvod na väzbu neexistuje alebo po čase odpadne a dôjde k prepusteniu obvineného na slobodu, orgánom činným v trestnom konaní týmto okamihom zaniká oprávnenie oboznamovať sa so zásielkami obvineného v kolúznej väzbe.
z odôvodnenia	Špeciálna prokuratúra v napadnutom upovedomení vyjadrila právny názor, že nemá povinnosť konať o žiadosti sťažovateľa podľa § 210 Trestného poriadku, keďže v čase konania a rozhodovania o tejto žiadosti sťažovateľ už stratil postavenie obvineného, a tým aj nárok, aby sa jeho podaním špeciálna prokuratúra ďalej zaoberala, a to aj napriek tomu, že v čase podania žiadosti

sťažovateľ bol v postavení obvineného. Ústavne neutržateľný je v tejto súvislosti postup špeciálnej prokuratúry poznačený nedostatkom včasnosti jej rozhodovania už v období, keď sťažovateľ obvineným bol.

Podľa § 210 Trestného poriadku obvinený, poškodený a zúčastnená osoba majú právo kedykoľvek v priebehu vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania žiadať prokurátora, aby bol preskúmaný postup policajta, najmä aby boli odstránené prieťahy alebo iné nedostatky vo vyšetrovaní alebo skrátenom vyšetrovaní. Policajt musí žiadosť prokurátorovi bez meškania predložiť. Prokurátor je povinný žiadosť preskúmať a o výsledku žiadateľa upovedomiť. Už z uvedeného znenia je zrejmé, že uvedené oprávnenie sa viaže na podanie žiadosti v tomto prípade obvineného, ku ktorej podaniu v relevantnom čase sťažovateľom v postavení obvineného aj došlo. Sťažovateľ však ešte pred podaním žiadosti zaslal vyšetrovateľke 5. januára 2021 žiadosť o zefektívnenie svojho styku s maloletými synmi, na ktorú vyšetrovateľka nereagovala, následne 22. februára 2021 sťažovateľ zaslal vyšetrovateľke druhú žiadosť o bezodkladné zabezpečenie doručenia svojej korešpondencie aj vzhľadom na prepustenie z väzby, kde sa domáhal rešpektovania listového tajomstva a nevykonania kontroly pri listoch, ktoré neboli podrobené kontrole do prepustenia z väzby, a domáhal sa tiež upustenia od protiprávneho zadržovania korešpondencie. Ani na túto žiadosť vyšetrovateľka nereagovala. Sťažovateľ následne zaslal vyšetrovateľke 24. marca 2021 tretiu opakovanú žiadosť a keď vyšetrovateľka nereagovala ani po uplynutí ďalších troch mesiacov, sťažovateľ podal 29. marca 2021 prokurátorovi žiadosť o preskúmanie postupu policajta podľa § 210 Trestného poriadku. Následne vyšetrovateľka zaslala sťažovateľovi odpoveď 16. apríla 2021, v ktorej uviedla, že pri kontrole pošty v čase kolúznej väzby sťažovateľa postupovala v súlade so zákonom o výkone väzby, pričom pošta bola vybavovaná priebežne a bola vybavená všetka predložená korešpondencia. Sťažovateľ svoje námietky formuloval v podaní z 12. mája 2021, pričom tvrdil, že vyšetrovateľka nereagovala na jeho pôvodné námietky.

Ústavný súd podotýka, že už z postupu uvedeného v predchádzajúcich bodoch tohto odôvodnenia je zrejmé, že napriek žiadosťiam sťažovateľa adresovaným vyšetrovateľke vzhľadom na ich časový sled a postup vyšetrovateľky nie je možné konštatovať, že došlo k predloženiu žiadosti zo strany vyšetrovateľky prokurátorovi „bez meškania“, ako to má na mysli § 210 Trestného poriadku. Napriek tomu že (tá istá) žiadosť z 29. marca 2021 bola sťažovateľom daná na vedomie aj priamo prokurátorovi, ktorý bol povinný žiadosť preskúmať a o výsledku žiadateľa upovedomiť, tento tak urobil až po tom, ako sťažovateľ prestal byť obvineným. Keďže prokurátor je povinný pri prieskume postupu policajta dbať aj o jeho včasnosť podľa všeobecných zásad trestného konania, ani on sám pri vykonávaní prieskumu nemôže postupovať prieťahovo. Vzhľadom na popísaný postup špeciálnej prokuratúry, keď prokurátor na žiadosť sťažovateľa, ktorá bola v jeho dispozícii od 29. marca 2021, reagoval až upovedomením z 11. októbra 2021, sa prokurátor sám dostal do „postavenia mimo hry“ vo vzťahu k preskúmaniu postupu vyšetrovateľky, ktorý mohol účinne vykonať do 31. augusta 2021, teda v čase, keď ešte sťažovateľ bol obvineným. Ešte vtedy prokurátor mohol a mal prijať adekvátne opatrenia za predpokladu, že by bol riadne a včas konal. Uvedená skutočnosť nemôže byť na úkor žiadateľa, a to aj vzhľadom na konšteláciu vzťahu orgánov prípravného konania generujúcu postavenie prokurátora voči policajtovi so záväzným procesným vplyvom. Neobstojí ani obrana prokuratúry, že konanie vyšetrovateľky bolo predmetom posúdenia úradom inšpekčnej služby, pretože táto skutočnosť priamy a reálny hmotnoprávny ani procesný dopad na žiadosť sťažovateľa o preskúmanie postupu policajta a na poskytnutie ochrany jeho základných práv nemala.

Ústavný súd na doplnenie uvádza, že nespochybňuje právny názor špeciálnej prokuratúry o strate procesného postavenia obvineného, čo môže odôvodňovať záver, že je už bez právneho významu zaoberať sa podaním dotknutej osoby uskutočneným ešte v jej predošlom procesnom postavení. Tento právny záver však nemožno vnímať paušálne tak, že automatickým dôsledkom straty postavenia obvineného je aj zánik povinnosti orgánov činných v trestnom konaní

zaoberať sa takým podaním a prijať potrebné a účinné opatrenia smerujúce proti porušovaniu základných práv dotknutej osoby, ak by ich porušovanie pretrvávalo, čo je vždy potrebné skúmať individuálne, a to bez ohľadu na zánik potreby odpovedať bývalému obvinenému, resp. odpovedať mu vecne (špeciálna prokuratúra v napadnutom upovedomení konštatovala, že sa podaniami sťažovateľa nebude zaoberať vzhľadom na stratu postavenia obvineného).

Sťažovateľ tvrdil, že vyšetrovatelka zadržovala viacero listov adresovaných sťažovateľovi, resp. listov sťažovateľa adresovaných rôznym adresátom aj po 7. januári 2021, pričom tieto listy boli prepustené na doručenie príslušným adresátom až po vykonaní ich kontroly vyšetrovatelkou. Žiadosť sťažovateľa sa bezprostredne týka práva na nedotknuteľnosť osoby a súkromia (čl. 16 ods. 1 ústavy), zasahovania do sféry súkromného a rodinného života (čl. 19 ods. 2 ústavy), listového tajomstva (čl. 22 ústavy) a práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života a korešpondencie (čl. 8 ods. 1 dohovoru). Tieto práva sú viazané na každú fyzickú osobu, pričom vo výkone osobitne kolúznej väzby dochádza k modifikovanému výkonu týchto práv. Zjavne tu teda nejde o práva a právne postavenie, ktoré by bolo výlučne viazané na procesné postavenie obvineného, keď zánik postavenia obvineného opätovne navracia nerušený spôsob výkonu týchto práv, avšak relevantnou zmenou pri ich výkone je už strata statusu väzobne stíhaného obvineného, resp. strata statusu obvineného stíhaného v kolúznej väzbe, a preto bol daný právny záujem na dôslednom preskúmaní zásahu do týchto práv už po prepustení sťažovateľa z väzby vylučujúci nekonanie, resp. oneskorené konanie prokurátora o jeho žiadosti o preskúmanie postupu policajta, ktoré vyústilo po strate (aj) postavenia obvineného do odpovede len formálne konštatujúcej, že sťažovateľ už obvineným nie je. V tom je aj podstata ústavným súdom zisteného porušenia sťažovateľových práv, keď porušenie základného práva na inú právnu ochranu konzumuje, resp. procesne pokrýva aj skôr označené práva hmotnej povahy (vyslovenie jeho porušenia je kontextuálne charakteru trestného konania a vzhľadom na aktuálnu právnu a faktickú situáciu postačujúce).

Postup špeciálnej prokuratúry, ktorý predchádzal vydaniu napadnutého upovedomenia vo vzťahu k žiadosti sťažovateľa z 29. marca 2021, je potrebné považovať za ústavne neakceptovateľný, porušujúci jeho právo na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny. Vydaniu napadnutého upovedomenia totiž predchádzalo nekonanie o žiadosti sťažovateľa o preskúmanie postupu policajta podľa § 210 Trestného poriadku v relevantnom čase (nie jeho zavinením), keď jeho obvinenie bolo ešte aktuálne. To je umocnené okolnosťou, že na podanie tohto účinného prostriedku nápravy bol odkázaný uznesením ústavného súdu č. k. I. ÚS 205/2021-17 z 11. mája 2021, ktorým bola odmietnutá ústavná sťažnosť sťažovateľa z 27. apríla 2021 pre nedostatok jeho právomoci práve z dôvodu, že ochrany svojich práv sa mal domáhať práve postupom podľa § 210 Trestného poriadku. Napriek tomu, že tak sťažovateľ urobil, ochrany ním namietaného porušenia práv zo strany špeciálnej prokuratúry sa v relevantnom čase nedočkal.

To sa netýka napadnutého upovedomenia, ktoré už bolo mechanickým odrazom skoršieho nekonania špeciálnej prokuratúry, avšak porušenie sťažovateľových práv samo osebe nespôsobilo, a preto vo vzťahu k nemu ústavný súd ústavnej sťažnosti nevyhovel. Ústavný súd, ako bolo vysvetlené, nespochybňuje podstatu upovedomenia špeciálnej prokuratúry reflektujúcu zánik procesného postavenia sťažovateľa ako obvineného, porušenie jeho práv vidí v skoršom (včasnom) nekonaní tohto orgánu verejnej moci. Tým je podmienené aj rozhodovanie o otázke vrátenia veci na ďalšie konanie, navyše v situácii vecne zodpovedajúcej tomu, že kritická korešpondencia už bola skontrolovaná a doručená. Ústavný súd preto nevyhovel ústavnej sťažnosti v jej časti, v ktorej sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd osobitným výrokom prikázal špeciálnej prokuratúre konať a rozhodnúť o žiadosti sťažovateľa z 29. marca 2021.

Ústavný súd ako ochranca ústavnosti nad rámec uvedeného ako obiter dictum vo vzťahu k námietke sťažovateľa o zákonnosti a ústavnosti kontroly jeho

	<p>korešpondencie po 7. januári 2021 považuje za vhodné pripomenúť špeciálnej prokuratúre (ako aj generálnej prokuratúre), že orgány prokuratúry musia dôsledne postupovať v súlade s ústavným princípom vyjadreným v čl. 2 ods. 2 ústavy, podľa ktorého štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Absenciu explicitnej právnej úpravy nemožno považovať za základ pre zásah do základných práv a slobôd. Aj EŠLP konštatoval, že zásah, ktorý nie je ustanovený vnútroštátnym právom, nie je v súlade s čl. 8 ods. 2 dohovoru (rozsudok vo veci Demirtepe proti Francúzsku z 21. 12. 1999, body 27 a 28). Relevantný v tejto veci je nepochybne aj ústavný princíp vyjadrený v čl. 13 ods. 2 ústavy, podľa ktorého medze základných práv a slobôd možno upraviť za podmienok ustanovených touto ústavou len zákonom. Obdobne v prípade viacerých možných výkladov relevantnej právnej úpravy sú orgány verejnej moci povinné prijať jej ústavne súladný výklad, teda taký výklad, ktorý zabezpečí plnohodnotnejšie uplatnenie dotknutých základných práv.</p> <p>Zánik statusu obvineného špeciálna prokuratúra spája so zánikom jeho oprávnení a povinností, na druhej strane zánik relevantného dôvodu väzby spojeného s kontrolou korešpondencie nepovažuje za dôvod na zánik oprávnenia orgánov činných v trestnom konaní kontrolovať korešpondenciu a zánik povinnosti obvineného podrobiť sa kontrole korešpondencie. S týmto záverom ústavný súd nemôže súhlasiť, pretože podľa jeho názoru, práve naopak, korešpondencia má byť skontrolovaná počas trvania kolúznej väzby a keď sa tak nestalo, má byť prepustená bez kontroly, pretože na obvineného už režim (kolúznej) väzby (ani predpisy súvisiace s kolúznou väzbou, resp. väzbou celkovo) momentom zániku príslušného dôvodu väzby (resp. celkovo väzby) nedopadá a dochádza tak k porušovaniu jeho práv.</p> <p>Pokiaľ podľa § 20 ods. 3 zákona o výkone väzby korešpondenciu prijíma a odosiela prostredníctvom orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu „obvinený v kolúznej väzbe“, je taký status obvineného, ktorý určuje svojim rozhodnutím súd, kritériom vzniku a zániku oprávnenia orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu kontrolovať korešpondenciu obvineného. Ak bola korešpondencia popísaným spôsobom obvineným prijatá alebo odovzdaná na odoslanie, nezodpovedá ústavne konformnému (čl. 2 ods. 2 ústavy) výkladu zákona, aby príslušný orgán činný v trestnom konaní alebo súd pokračoval v kontrole korešpondencie v situácii, keď už nie je splnený zákonný predpoklad na samotný základ a účel takého postupu (kolúzna väzba dotknutej osoby), ktorý je výlučne a autoritatívne určený súdnym rozhodnutím. Nahliadanie do korešpondencie podľa § 20 ods. 3 zákona o výkone väzby je alternatívnym zákonným režimom, ktorý však nie je viazaný na kolúznu väzbu.</p>
<p>použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, EŠLP a iných súdov</p>	
<p>súvisiace právne predpisy</p>	
<p>klúčové slová</p>	<p>väzba-kolúzna legalita prokurátor, prokuratúra-dozor prokurátora tajomstvo dopravovaných správ a iných písomností a záznamov práva a slobody – právo na súdnu a inú právnu ochranu-právo na inú právnu ochranu väzba-podmienky väzby väzba-ústav na výkon väzby práva a slobody – právo na súdnu a inú právnu ochranu-právo na spravodlivý proces práva a slobody – základné ľudské práva a slobody-právo na nedotknuteľnosť osoby, súkromia práva a slobody – základné ľudské práva a slobody-právo na ochranu listového a obdobného tajomstva</p>

spisová značka	IV. ÚS 245/2022
populárny názov	Dovolenie - vlastnícke právo
sudca spravodajca	Miroslav Duriš
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	20.09.2022
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Dodatkový protokol k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 1 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 20 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 14 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov § 73
analytická právna veta	Ak všeobecný súd nevykoná dôkaz navrhovaný stranou konania, hoci tento má preukazovať takú medzi stranami konania spornú skutkovú okolnosť, ktorá je pre meritórne posúdenie žalobného nároku významná či dokonca rozhodujúca, znemožní tým strane konania uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že dôjde k porušeniu práva na spravodlivý proces. Znamená to vo svojich dôsledkoch aj porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Nevyhovenie dôkaznému návrhu strany v spore nemožno pritom považovať za odňatie možnosti konať pred súdom, keď súd tento svoj postup logickou a zrozumiteľnou úvahou odôvodní.
skutkový stav a základné fakty	Žalobca sa žalobou doručenu okresnému súdu 20. novembra 2017 proti sťažovateľke ako žalovanej domáhal zrušenia podielového spoluvlastníctva k predmetným nehnuteľnostiam bližšie špecifikovaným v žalobe a ich prikázania do svojho výlučného vlastníctva s tým, že žalobca je povinný vyplatiť sťažovateľke náhradu za spoluvlastnícky podiel. Sťažovateľka doručila okresnému súdu 8. februára 2018 vzájomnú žalobu, ktorou požadovala, aby súd určil, že je výlučnou vlastníčkou predmetných nehnuteľností na podklade tvrdení, že od kúpnej zmluvy uzavretej so žalobcom 18. augusta 2017, v ktorej dôsledku došlo k predaju predmetných nehnuteľností žalobcovi v spoluvlastníckom podiele $\frac{3}{4}$, platne odstúpila 18. januára 2018. Rozsudkom okresného súdu z 27. novembra 2018 bola žaloba žalobcu o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva (výrok I) a vzájomná žaloba sťažovateľky o určenie vlastníckeho práva (výrok II) zamietnuté. O odvolaní proti rozsudku okresného súdu z 27. novembra 2018 rozhodol krajský súd rozsudkom z 13. augusta 2019 tak, že rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil, pričom sa stotožnil s dôvodmi obsiahnutými v rozhodnutí súdu prvej inštancie v plnom rozsahu. Proti rozsudku krajského súdu z 13. augusta 2019 podala sťažovateľka dovolanie. Najvyšší súd dospel k záveru, že konanie pred odvolacím súdom nebolo postihnuté vadou zmätočnosti, a preto uzavrel, že dovolanie je síce procesne prípustné, ale nie je dôvodné, čo vedie k záveru o potrebe jeho zamietnutia podľa § 448 CSP. Sťažovateľka namieta v zásade nedostatočnú odôvodnenosť v napadnutom konaní vydaného rozhodnutia najvyššieho súdu, ktorý sa nevysporiadal s jej námietkami, ako aj ústavne nekonformnú aplikáciu hmotného práva.
z odôvodnenia	<u>K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie</u> Sťažovateľka spochybuje aplikáciu § 497 OZ, podľa ktorého každý z účastníkov si môže vymieniť odstúpenie od zmluvy a dojednať pre ten prípad odstúpené, kto zmluvu splní aspoň sčasti alebo prijme hoci len čiastočné plnenie,

nemôže už od zmluvy odstúpiť, ani keď poskytne odstúpné, na jej prípad. Ústavný súd nespochybňuje skutočnosť, že § 497 druhú vetu OZ nemožno aplikovať na akýkoľvek prípad odstúpenia od zmluvy, ale len na ten, keď bolo výslovne dojednané odstúpné. Ak účastníci zmluvy uzavreli dohodu o možnosti odstúpenia od zmluvy v zmysle § 48 ods. 1 OZ v prípade naplnenia skutočností predpokladaných v zmluve a nedojednali si dohodu v zmysle § 497 OZ, nemožno na daný prípad aplikovať ustanovenie druhej vety § 497 OZ (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 119/2013).

Conditio sine qua non prípustnosti dovolania podaného z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia podľa § 421 ods. 1 CSP je existencia právnej otázky, od ktorej vyriešenia bolo dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu závislé. V konkrétnych okolnostiach veci sťažovateľky bolo rozhodnutie odvolacieho súdu o potvrdení zamietnutia vzájomnej žaloby nepochybne založené na neunesení dôkazného bremena sťažovateľkou týkajúceho sa tvrdenia o nezaplatení kúpnej ceny žalobcom s poukazom predovšetkým na skutočnosti prestavby predmetných nehnuteľností a hradenia investícií v rámci tejto prestavby žalobcom, čo napokon potvrdila svedeckou výpoveďou aj samotná sťažovateľka.

Uvedený záver je nevyhnutné vnímať v kontexte žalobného návrhu sťažovateľky, ktorým sa táto domáhala určenia, že je výlučnou vlastníčkou predmetných nehnuteľností, pričom svoj záver o výlučnom vlastníctve odôvodňovala platným odstúpením od kúpnej zmluvy z dôvodu neuhradenia kúpnej ceny, keďže žalobca žiadne investície v sume 36 000 eur nevykonal. Preukázanie toho, že investície (bez ohľadu na ich sumu) boli do predmetných nehnuteľností žalobcom vykonané, preto dostatočne odôvodňovalo záver o tom, že sťažovateľka nemala dôvod od kúpnej zmluvy v celku odstúpiť, takže kúpna zmluva uzavretá medzi ňou a žalobcom nemohla byť ako taká zrušená (v samotnom odstúpení od kúpnej zmluvy z 15. januára 2018 sťažovateľka poukázala na § 517 ods. 1 OZ a žalobcovi oznámila, že odstúpením sa táto kúpna zmluva zrušuje od začiatku) s následkom, že sťažovateľka je výlučnou vlastníčkou predmetných nehnuteľností. Inak povedané, keďže svoje výlučné vlastníctvo k predmetnej nehnuteľnosti sťažovateľka odôvodňovala odstúpením od kúpnej zmluvy pre neuhradenie kúpnej ceny formou investícií zo strany žalobcu, potom preukázanie vykonania investícií žalobcom (bez ohľadu na ich výšku) v konaní pred okresným súdom a krajským súdom postačovalo na záver o tom, že sťažovateľka neunesla dôkazné bremeno týkajúce sa tvrdeného výlučného vlastníctva k predmetnej nehnuteľnosti, ktorého určenia sa vzájomnou žalobou domáhala. Na uvedenom závere nemení nič ani skutočnosť, že okresný súd, ako aj krajský súd na § 497 OZ celkom nesprávne, ako to aj samotný dovolací súd konštatoval, vo svojich rozhodnutiach poukázali. Rozhodujúcou okolnosťou je to, že k reálnej aplikácii citovaného ustanovenia v konkrétnych okolnostiach veci nedošlo.

Vzhľadom na už uvádzané považuje ústavný súd závery najvyššieho súdu o tom, že v dovolaní absentuje také vymedzenie právnej otázky, od ktorej vyriešenia reálne záviselo dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, s ohľadom na argumentáciu sťažovateľky uvedenú v dovolaní atakujúcu nesprávnu aplikáciu § 497 OZ vo vzťahu k dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, za dostatočne a presvedčivo zdôvodnené.

Za nesprávnu považuje sťažovateľka aj aplikáciu § 498 OZ, podľa ktorého na to, čo dal pred uzavretím zmluvy niektorý účastník, hľadí sa ako na preddavok. Uvedené znamená, že pokiaľ pred uzavretím zmluvy poskytne jedna strana niečo, čo má byť predmetom jej budúceho záväzku zo zmluvy, je stanovená vyvrátená právna domnienka, že v pochybnostiach sa plnenie poskytnuté medzi účastníkmi pred uzatvorením zmluvy, z ktorej má záväzok na plnenie ešte len vzniknúť, považuje za preddavok, t. j. za splátku na dohodnuté budúce plnenie. Podstatné je, že plnenie bolo poskytnuté pred tým, než malo dôjsť k uzatvoreniu kúpnej zmluvy, a že bolo poskytnuté a druhou stranou prijaté v súvislosti so zamýšľanou kúpou (uznesenie najvyššieho súdu č. k. 4 Cdo

256/2010 z 28. septembra 2011).

Keďže podľa § 498 OZ ide o zákonnú domnienku, súd ju považuje za preukázanú, pokiaľ v konaní nevyšiel najavo opak (§ 192 CSP). Ten, kto v prípade sporu spochybňuje záver, že predzmluvné plnenie dlžníka je preddavkom v zmysle § 498 OZ, musí v záujme vlastného procesného úspechu vo vzťahu k tejto skutočnosti uniesť dôkazné bremeno (ŠTEVČEK, M., 16 DULAK, A., BAJÁNKOVÁ, J., FEČÍK, M., SEDLAČKO, F., TOMAŠOVIČ, M. a kol. Občiansky zákonník II. § 451 – 880. Komentár. 2. vydanie. Praha : C. H. Beck, 2019, s. 1865.). Keďže sťažovateľka spochybňovala záver, že plnenie žalobcu vo forme investícií je preddavkom podľa § 498 OZ v rámci kúpnej zmluvy, bolo na nej, aby uniesla dôkazné bremeno, ktoré by preukázalo opak, a preto pokiaľ sťažovateľka v dovolaní v kontexte nesprávneho právneho posúdenia nesprávnou aplikáciou § 498 OZ s prihliadnutím na konkrétne okolnosti veci dôvodila tým, že žalobca „žiadnu ústnu dohodu z roku 2012 a ani to, že nejaké jeho plnenie z roku 2012 je preddavkom na kúpnu cenu“ nepreukázal, jej argumentácia nepostačuje na zvrátenie záveru dovolacieho súdu o tom, že k odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe (uznesenie najvyššieho súdu č. k. 4 Cdo 256/2010 z 28. septembra 2011) nedošlo. Argumentácia sťažovateľky totiž opomína podstatnú skutočnosť existencie zákonnej domnienky, ako aj to, že preukázanie toho, že plnenie žalobcu formou investícií (ktoré nebolo v konaní spochybnené) nebolo preddavkom v rámci kúpnej zmluvy v zmysle § 498 OZ, zaťažovalo samotnú sťažovateľku.

Na podklade už uvedeného preto ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd sa vysporiadal s námietkami sťažovateľky, ktoré prezentovala v súvislosti s dovolacím dôvodom nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom pri aplikácii § 498 OZ, ústavne akceptovateľným spôsobom, pričom dôvody uvádzané najvyšším súdom k zamietnutiu dovolania v tejto časti považuje ústavný súd za dostatočné na záver, že postupom najvyššieho súdu k zásahu do práva sťažovateľky nedošlo.

Sťažovateľka v ďalšom atakuje postup všeobecných súdov vo veci vykonávania dokazovania na preukázanie sumy investície vložennej žalobcom. V tomto smere dôvodí, že záver všeobecných súdov o tom, že nie je potrebné vykonať takéto dokazovanie, v podstate znamená, že od kúpnej zmluvy by nemohla pre nezaplatenie kúpnej ceny odstúpiť vôbec.

Ani túto námietku nepovažuje ústavný súd za dôvodnú. Ústavný súd nespochybňuje skutočnosť, že sťažovateľka mala k dispozícii právny inštitút odstúpenia od kúpnej zmluvy, na podklade ktorého sa mohla z dôvodu nezaplatenia kúpnej ceny, aj keď to nebolo medzi účastníkmi kúpnej zmluvy dohodnuté, domáhať po uplynutí dodatočne poskytnutej lehoty odstúpenia od predmetnej zmluvy (stanovisko občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu č. k. Cpj 29/97 z 20. októbra 1997).

Právna otázka spočívajúca v tom, či odstúpenie od kúpnej zmluvy pre čiastočné nezaplatenie kúpnej ceny je dôvodom platného odstúpenia od kúpnej zmluvy, už bola predmetom prejednávania v dovolacom konaní, v ktorom najvyšší súd dospel k záveru, že v prípade čiastočného omeškania dlžníka následky omeškania postihujú len zostávajúcu časť plnenia. Veriteľovi v takomto prípade vzniká právo na náhradu škody, resp. právo na čiastočné odstúpenie od zmluvy, a to po márnom uplynutí dodatočnej primeranej lehoty poskytnutej veriteľom dlžníkovi na splnenie dlhu. Takéto čiastočné odstúpenie od zmluvy týkajúcej sa nehnuteľnosti pritom umožňujú vzájomné plnenia účastníkov zmluvného vzťahu, lebo predmetom plnenia boli na jednej strane peniaze a na strane druhej to bol ideálne deliteľný spoluvlastnícky podiel k nehnuteľnosti (§ 137 ods. 1 OZ, rozsudok najvyššieho súdu č. k. MCdo 10/99 z 31. októbra 2000).

Už uvádzanú námietku sťažovateľky je preto nevyhnutné vnímať cez prizmu žalobného návrhu, ktorým sa sťažovateľka vzájomnou žalobou domáhala určenia

výlučného vlastníctva. Keďže svoje výlučné vlastníctvo k predmetnej nehnuteľnosti sťažovateľka odôvodňovala odstúpením od kúpnej zmluvy od začiatku pre neuhradenie kúpnej ceny formou investícií zo strany žalobcu, potom preukázanie investícií vykonaných žalobcom s ohľadom na ich sumu nebolo pre posúdenie hmotnoprávneho nároku sťažovateľky nevyhnutné, resp. bolo nadbytočné. Opodstatnenosť záveru vo veci konajúcich súdov (okresného súdu a krajského súdu) o neexistencii nevyhnutnosti vykonania dokazovania na preukázanie sumy žalobcom vložených investícií, ktoré sťažovateľka požadovala, preto logicky vedie k nedôvodnosti sťažovateľkou namietanej vady zmätočnosti v súvislosti s navrhovaným dokazovaním .

Navrhované dokazovanie by nepochybne malo svoje opodstatnenie v prípade tvrdenia a preukázania čiastočného odstúpenia od kúpnej zmluvy , v ktorého prípade by do hry odôvodnene vstúpilo prípadné navrhnutie vykonania dokazovania na preukázanie sumy investície vloženej žalobcom, a tým aj na prípadné preukázanie tvrdeného čiastočného neuhradenia kúpnej ceny formou vykonaných investícií v sume nižšej ako 36 000 eur. Uvedené by sa však nevyhnutne muselo odraziť aj v žalobe uplatňovanom procesnom nároku. O takýto prípad však s prihliadnutím na konkrétne okolnosti veci nejde. Sťažovateľka tak navrhovala dokazovanie, ktoré nemohlo viesť k preukázaniu procesného nároku, ktorý uplatňovala na základe tvrdeného skutkového a právneho základu zodpovedajúceho žalobnému petítu. Inak povedané, navrhované dokazovanie by úspech sťažovateľke v kontexte ňou požadovaného určenia o tom, že je výlučnou vlastníčkou predmetného bytu, neprineslo.

Predmet konania, v rámci ktorého sa znalecké dokazovanie navrhuje, je rozhodujúcim pre vymedzenie samotnej potreby jeho vykonania. Ústavný súd už vyslovil, že ak všeobecný súd nevykoná dôkaz navrhovaný stranou konania, hoci tento má preukazovať takú medzi stranami konania spornú skutkovú okolnosť, ktorá je pre meritórne posúdenie žalobného nároku významná či dokonca rozhodujúca, znemožní tým strane konania uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že dôjde k porušeniu práva na spravodlivý proces. Znamená to vo svojich dôsledkoch aj porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

Z odôvodnenia dovolacieho súdu pritom vyplýva, že sťažovateľkou namietanú vadu zmätočnosti posúdil najvyšší súd s ohľadom na jej hmotnoprávnu obranu zakladajúcu sa na tvrdení, že k odstúpeniu od kúpnej zmluvy došlo z dôvodu neuhradenia kúpnej ceny (žalobca žiadne investície nevykonával), t. j. s prihliadnutím na predmet sporu. Nevyhovenie dôkaznému návrhu strany v spore nemožno pritom považovať za odňatie možnosti konať pred súdom, keď súd tento svoj postup logickou a zrozumiteľnou úvahou odôvodní. Dôvody uvádzané najvyšším súdom v súvislosti s námietkou o existencii vady zmätočnosti z dôvodu nevykonania sťažovateľkou navrhovaných dôkazov pritom ústavný súd vzhľadom na už uvádzané považuje za ústavne udržateľné, t. j. také, ktorými nemohlo dôjsť k zásahu do práva na súdnu ochranu, resp. spravodlivé súdne konanie.

V dovolaní sťažovateľka namietala, že v rozsudku odvolacieho súdu úplne absentuje odôvodnenie konania žalobcu ako rozporného s dobrými mravmi. Sťažovateľka pritom namietala, že dôvodom neplatnosti dojednania strán o spôsobe úhrady kúpnej ceny je aj skutočnosť, že ide o hrubý nepomer medzi plneniami strán, a teda o rozpor s dobrými mravmi. Podľa názoru ústavného súdu sa najvyšší súd riadnym spôsobom vysporiadal s predmetnou námietkou, keď poukázal na postup krajského súdu, ktorý sa podľa § 387 ods. 2 CSP stotožnil v celom rozsahu s odôvodnením rozhodnutia súdu prvej inštancie, t. j. vrátane odôvodnenia týkajúceho sa námietky konania v rozpore s dobrými mravmi bez toho, aby na zdôraznenie správnosti odôvodnenia v rozhodnutí sám uviedol ďalšie dôvody. Uvedený spôsob totiž predpokladá samotný zákon. Aj z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že prvoinštančné a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok (II. ÚS 78/05) a odôvodnenia rozhodnutí súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu nemožno posudzovať

izolovane (I. ÚS 284/2022), ale vo svojej vzájomnej súvislosti.

Nad rámec uvedeného najvyšší súd reagoval aj na námietku hrubého nepomeru medzi plneniami strán, pričom ani odôvodnenie obsiahnuté v podstatnom v bode 11 tohto nálezu nemôže považovať ústavný súd za nelogické, prípadne nepresvedčivé.

Napokon, ako to aj samotný najvyšší súd uvádza, sťažovateľka v súvislosti s námietkou atakujúcou konanie žalobcu, ktoré považuje za rozporné s dobrými mravmi, uvádzala ako podstatnú skutočnosť okolnosť uzatvárania kúpnej zmluvy až v konaní o ústavnej sťažnosti. Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti pritom stabilne judikuje, že nepripúšťa námietky, ktoré sťažovateľ uplatňuje po prvýkrát až v konaní pred ním samým (napr. nález ústavného súdu č. k. II. ÚS 382/2013 z 30. septembra 2014).

Na podklade už uvedeného preto ústavný súd uzavrel, že v postupe najvyššieho súdu v súvislosti s vadou zmätočnosti pre nevysporiadanie sa súdov s námietkou konania žalobcu v rozpore s dobrými mravmi neidentifikoval také nedostatky ústavnoprávnej intenzity, na základe ktorých by mohol vysloviť porušenie sťažovateľkou označených práv podľa ústavy a dohovoru.

Berúc do úvahy predbežné závery k jednotlivým námietkam, ktoré vo vzťahu k postupu najvyššieho súdu v napadnutom konaní prezentovala v ústavnej sťažnosti sťažovateľka, ústavný súd konštatuje, že postup najvyššieho súdu nemožno hodnotiť ako arbitrárny či ústavne neudržateľný. Rozsudok najvyššieho súdu vydaný v napadnutom konaní je dostatočne podrobne, zrozumiteľne a presvedčivo odôvodnený, pričom odpovedá riadnym spôsobom na všetky podstatné otázky dovolacieho konania. Dovolací súd sa vysporiadal so všetkými podstatnými dôvodmi namietanými v dovolaní sťažovateľkou, čo vylučuje vyslovenie porušenia ňou označených práv na súdnu ochranu a na spravodlivé súdne konanie.

Berúc do úvahy uvedené skutočnosti, ústavný súd rozhodol tak, ako to vyplýva z výrokovej časti tohto nálezu a ústavnej sťažnosti v časti namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie postupom najvyššieho súdu v napadnutom konaní nevyhovel (§ 133 ods. 1 zákona o ústavnom súde a contrario).

K namietanému porušeniu čl. 14 dohovoru:

Ústavný súd vo vzťahu k napadnutému čl. 14 dohovoru konštatuje, že sťažovateľka sa v ústavnej sťažnosti obmedzila len na jeho citáciu, avšak neuvádza konkrétnu argumentáciu, ktorou by porušenie citovaného ustanovenia, ktorého obsahom je príkaz užívania práv a slobôd priznaných dohovorom bez diskriminácie, odôvodnila. Okrem uvedeného ani ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie neidentifikoval žiadne možné porušenie predmetného ustanovenia, keďže nenašiel spojitosť s prejednávanou vecou, a preto vo zvyšnej časti návrhu sťažovateľky na vyslovenie porušenia uvedeného ustanovenia rovnako nevyhovel.

K namietanému porušeniu základného práva vlastníť majetok a práva na pokojné užívanie majetku:

Sťažovateľka odôvodňuje porušenie svojich majetkových práv nezákonnosťou rozsudku najvyššieho súdu vydaného v napadnutom konaní, v ktorého dôsledku stratila svoj spoluvlastnícky podiel k predmetným nehnuteľnostiam. Keďže ústavný súd nezistil v postupe najvyššieho súdu v napadnutom konaní, ktorého výsledkom bolo vydanie rozsudku z 28. septembra 2021, neústavnosť, argumentácia sťažovateľky, ktorou atakuje rozhodnutie dovolacieho súdu, nie je

	<p>spôsobilá viesť k záveru o zásahu do jej majetkových práv.</p> <p>Ani návrhu sťažovateľky na vyslovenie porušenia základného práva zaručeného čl. 20 ods. 1 ústavy a práva zaručeného čl. 1 dodatkového protokolu postupom najvyššieho súdu v napadnutom konaní preto ústavný súd nevyhovel.</p> <p>Keďže ústavnej sťažnosti v rozsahu, v akom bola prijatá na ďalšie konanie, ústavný súd nevyhovel, stratilo svoje opodstatnenie rozhodovať o ďalších nárokoch uplatnených sťažovateľkou, ktoré sú naviazané na vyslovenie porušenia základných práv a slobôd, k čomu v tomto prípade nedošlo (zrušenie a vrátenie veci najvyššiemu súdu a priznanie primeraného finančného zadost'učinenia).</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESLP a iných súdov	
súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	dovolanie-dovolacie konanie dovolanie vlastníctvo-určenie vlastníckeho práva zmluva-kúpna zmluva

spisová značka	IV. ÚS 295/2022
populárny názov	Konanie v mene spoločnosti
sudca spravodajca	Miroslav Duriš
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	27.09.2022
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 ústavný zákon č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd čl. 36 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1
analytická právna veta	Ak stanovky spoločnosti určujú, že jej menom musia konať spoločne najmenej dvaja členovia predstavenstva, a teda zakladajú pre každý úkon, ktorý predstavenstvo urobí v mene spoločnosti, povinnosť vzájomnej kontroly a zodpovednosti najmenej dvoch členov predstavenstva, nemožno takúto kontrolu a zodpovednosť vylúčiť tým, že dvaja členovia predstavenstva udelia generálnu plnú moc jednému z nich. Takýto postup by bol v rozpore s právnou úpravou konania štatutárnych orgánov spoločnosti v zákone a stanovách spoločnosti. To platí o to viac, ak jednou z osôb konajúcich pri udelení „plnej moci“ v mene predstavenstva je sám „splnomocnený“ člen predstavenstva.
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľka bola stranou v konaní vedenom okresným súdom v procesnom postavení žalovanej 3 spolu so žalovanými 1 a 2, proti ktorým sa obchodná spoločnosť (ďalej len „žalobkyňa“), domáhala nahradenia prejavu vôle žalovaných daním súhlasu na vyplatenie finančných prostriedkov zo súdnej úschovy vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 15 U 2/2014 v prospech žalobkyne v sume 2 160 712,65 eur. Okresný súd rozsudkom 2 č. k. 18 Cb 271/2017 zo 16. mája 2019 (ďalej len „rozsudok zo 16. mája 2019“) rozhodol tak, že návrh žalovaného 1 na prerušenie konania zamietol a žalobe vyhovel. Žalobu odôvodnila žalobkyňa tým, že uznesením okresného súdu č. k. 15 U/2/2014 z 3. apríla 2014 bola do súdnej úschovy prijatá suma 2 160 712,65 eur od zložiteľa – obce Závod (ďalej aj „objednávateľ“) pre príjemcov – žalobkyňu a žalovaných z dôvodu, že mala dôvodné pochybnosti o tom, kto je veriteľom. Obec uzatvorila 17. septembra 2012 so žalobkyňou zmluvu o dielo č. 2/2012 (ďalej len „zmluva o dielo“), ktorej predmetom bola výstavba stavby – kanalizácie (ďalej len „dielo“). Podľa zmluvy o dielo bola žalobkyňa oprávnená po prevzatí jednotlivých častí diela vystavovať objednávateľovi čiastkové

faktúry, na podklade čoho žalobkyňa vystavila faktúru č. 320130020 na sumu 2 552 905,55 eur. Sťažovateľka spoločne s obchodnými spoločnosťami (žalovaný 1), a (žalovaný 2), boli subdodávateľmi žalobkyne na základe osobitných zmlúv o dielo, pričom sťažovateľka realizovala časť diela. Sťažovateľka ako zhotoviteľ uzatvorila so žalobkyňou ako objednávateľom osobitnú zmluvu o dielo č. 24/440103/12/03-303, ktorej predmetom bolo zhotovenie kanalizačných vetiev na stavbe. Dodatky 1 a 2 k osobitnej zmluve o dielo boli uzavreté 20. marca 2013 a 10. mája 2013. Osobitná zmluva o dielo a dodatky k nej boli podpísané predsedom predstavenstva a podpredsedom predstavenstva .

Dňa 7. októbra 2013 sa uskutočnilo zasadnutie predstavenstva žalobkyne, ktoré vyslovilo súhlas s tým, aby podpredsa predstavenstva ukončil pracovný pomer z dôvodu odchodu do dôchodku a výkon funkcie podpredsedu k 11. októbru 2013. Predstavenstvo sa uznieslo tiež na tom, že bude dané splnomocnenie na výkon činnosti podpredsedu predstavenstva pre – predsedu predstavenstva na obdobie od 11. októbra do 30. októbra 2013, a to vzhľadom na skutočnosť, že k 11. októbru 2013 nie je možné previesť zmenu funkcie členov predstavenstva zápisom do obchodného registra.

Následne 10. októbra 2013 podpredsa predstavenstva udelil plnú moc predsedovi predstavenstva, aby v období od 11. októbra 2013 do 30. októbra 2013 podpisoval za neho ako podpredsedu predstavenstva v súlade so smernicou OS-R1-110-17 – podpisovým poriadkom žalobkyne dokumenty (ďalej len „plnomocenstvo“), pričom predseda predstavenstva plnomocenstvo prijal.

Dňa 25. októbra 2013 sa konalo valné zhromaždenie žalobkyne, na ktorom jeho jediný akcionár vykonávajúci pôsobnosť valného zhromaždenia odvolal z funkcie pôvodného predsedu predstavenstva a pôvodného podpredsedu predstavenstva . Za predsedu predstavenstva bola vymenovaná nová osoba.

Sťažovateľka ako postupník a žalobkyňa ako postupca uzatvorili 30. októbra 2013 zmluvu o postúpení pohľadávky, na základe ktorej žalobkyňa postúpila na sťažovateľku časť pohľadávky vyplývajúcej z faktúry v sume 700 742,19 eur (ďalej len „zmluva o postúpení pohľadávky“). Za postupcu podpísal zmluvu o postúpení pohľadávky pôvodný predseda predstavenstva, ktorý ju podpísal zároveň aj ako zástupca, teda podpredsa predstavenstva podľa plnomocenstva z 10. októbra 2013.

Následne žalobkyňa ako postupca podľa § 526 ods. 1 Občianskeho zákonníka oznámila postúpenie pohľadávky obci ako dlžníkovi, a to oznámením o postúpení pohľadávok z 30. októbra 2013, ktoré bolo obci doručené 5. novembra 2013. K 5. novembru 2013 došlo v obchodnom registri okresného súdu k zápisu údajov, z ktorých vyplýva, že ku skončeniu vykonávania funkcie podpredsedu predstavenstva žalobkyne došlo 25. októbra 2013, a zároveň, že ku skončeniu vykonávania funkcie predsedu predstavenstva žalobkyne došlo 25. októbra 2013.

Dňa 20. novembra 2013 bol obci zo strany žalobkyne oznámený zánik funkcie pôvodného predsedu a člena štatutárneho orgánu žalobkyne. V predmetnom oznámení žalobkyňa súčasne uviedla, že všetky úkony, ktoré podpísal za spoločnosť a ktoré nie sú v evidencii spoločnosti k 25. októbru 2013, považuje žalobkyňa za neplatné.

V Obchodnom vestníku bolo 12. decembra 2013 zverejnené uznesenie, ktorým okresný súd na návrh žalobkyne začal proti nej reštrukturalizačné konanie. Dňa 30. decembra 2013 bolo v Obchodnom vestníku zverejnené rozhodnutie okresného súdu sp. zn. 3 R 4/2013 o povolení reštrukturalizácie žalobkyne.

Obec podala 21. marca 2014 na okresnom súde návrh na prijatie peňažných prostriedkov do súdnej úschovy, ktorým žiadala o vydanie uznesenia, ktorým súd prijme do súdnej úschovy peňažné prostriedky v celkovej sume 2 160 712,65 eur, ktoré predstavujú doplatok za cenu diela podľa zmluvy o dielo v zmysle

	<p>faktúry. Konala tak z dôvodu právnej neistoty, keďže jej výzva na vyplatenie ceny diela bola zaslaná zo strany žalobkyne, ako aj zo strany sťažovateľky a ostatných subdodávateľov na základe zmluvy o postúpení pohľadávky. Návrhu okresný súd uznesením č. k. 15 U 2/2014-65 z 3. apríla 2014 v celom rozsahu vyhovel.</p> <p>Okresný súd v rozsudku zo 16. mája 2019 v podstatnom zdôraznil, že zastúpenie medzi členmi predstavenstva navzájom nie je možné akceptovať. Ak má obchodná spoločnosť stanovené, že v jej mene konajú dvaja konatelia/členovia predstavenstva spoločne, nie je možné, aby jeden z nich splnomocnil druhého z nich. Taká plná moc je neplatná a ide o obchádzanie zákona. Aj keď tzv. pravidlo štyroch očí nie je v právnom poriadku upravené, jeho účelom je kontrolovať jeden druhého. Podstatné preto bolo to, že za žalobkyňu nekonali oprávnené osoby, keďže jednak nie je možné zastúpenie podpredsedu predsedom predstavenstva a jednak aj tým, že a skončili funkciu ešte pred uzavretím zmluvy o postúpení pohľadávky, a to k 25. októbru 2013. Keďže k platnému splnomocneniu dôjsť nemohlo, ani zmluva o postúpení pohľadávky, ktorú uzavrela žalobkyňa so sťažovateľkou, nie je platná, pretože nebola uzavretá oprávnenými osobami, a tým nedošlo k platnému postúpeniu pohľadávky, ktorá je predmetom úschovy. Žalobkyňa je preto oprávneným príjemcom.</p> <p>Na odvolanie bol rozsudok okresného súdu zo 16. mája 2019 potvrdený ako vecne správny rozsudkom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) č. k. 13 Cob 207/2019 z 27. mája 2020. Napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu bolo dovolanie žalovaného 2 a sťažovateľky (žalovanej 3) zamietnuté (výrok I). Súčasne bol žalobkyni priznaný nárok na náhradu trov dovolacieho konania (výrok II).</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>Sťažovateľkina argumentácia atakuje v prvom rade právny názor dovolacieho súdu k ňou podanej prvej dovolacej otázke týkajúcej sa posúdenia plnomocenstva, ktorým podpredseda predstavenstva splnomocní predsedu predstavenstva, aby za neho konal, ako absolútne neplatného právneho úkonu z dôvodu obchádzania zákona.</p> <p>Riešenie právnej otázky najvyšším súdom (body 23 až 28 tohto nálezu), podľa ktorého je neprípustné, aby jeden člen predstavenstva udelil generálnu plnú moc ďalšiemu z nich, je vo svojej podstate založené na doterajších judikatúrnych záveroch prezentovaných v rozhodnutiach Najvyššieho súdu Českej republiky, ako aj záveroch ústavného súdu vyslovených za obdobných skutkových a právnych okolností (I. ÚS 198/09). Nad rámec už najvyšším súdom uvádzaných rozhodnutí ústavný súd zdôrazňuje, že na už prezentovaných záveroch ústavný súd zotrval aj v ďalšom svojom rozhodnutí, aj keď len v rámci obiter dictum, keď za logický a presvedčivý považoval názor, podľa ktorého ak stanovky spoločnosti určujú, že jej menom musia konať spoločne najmenej dvaja členovia predstavenstva, a teda zakladajú pre každý úkon, ktorý predstavenstvo urobí v mene spoločnosti, povinnosť vzájomnej kontroly a zodpovednosti najmenej dvoch členov predstavenstva, nemožno takúto kontrolu a zodpovednosť vylúčiť tým, že dvaja členovia predstavenstva udelia generálnu plnú moc jednému z nich. Takýto postup by bol v rozpore s právnou úpravou konania štatutárnych orgánov spoločnosti v zákone a stanovách spoločnosti. To platí o to viac, ak jednou z osôb konajúcich pri udelení „plnej moci“ v mene predstavenstva je sám „splnomocnený“ člen predstavenstva. Ústavný súd ďalej akcentoval aj to, že splnomocnenie alebo poverenie dané len jednému členovi predstavenstva je neprípustné tam, kde sa obchádza vôľa akcionárov vyjadrená v stanovách, aby o veciach spoločnosti rozhodovali určité osoby ako kolektívny štatutárny orgán. Limitom sú najmä prípady, kde niet dôvodu na takúto ochranu pred konaním individuálneho zástupcu, napríklad ak je vôľa spoločnosti už riadne vytvorená kolektívnym orgánom a konkrétny člen predstavenstva je splnomocnený len na jej prejav navonok (I. ÚS 191/2019).</p> <p>Riešenie právnej otázky dovolacím súdom korešponduje aj so závermi obsiahnutými v sťažovateľkou namietanom rozhodnutí Najvyššieho súdu Českej republiky (pozri bod 39 tohto nálezu), v ktorom nebolo vylúčené, aby člen</p>

	<p>predstavenstva udelil individuálnu plnú moc ku konkrétnemu písomnému právnomu úkonu inému členovi predstavenstva z dôvodu dočasnej 14 prekážky na svojej strane. Za podstatný pre záver o tom, či v konkrétnych okolnostiach veci ide o priame konanie, resp. konanie za predstavenstvo v mene obchodnej spoločnosti, pritom považoval charakter konkrétnej plnej moci, t. j. či ide o plnú moc generálnu alebo individuálnu. Teda existencia individuálnej plnej moci bola podľa uvedeného rozhodnutia <i>conditio sine qua non</i> pre záver o tom, či v danom prípade ide o priame konanie v mene obchodnej spoločnosti alebo nie. Z obdobných záverov vychádzal aj najvyšší súd pri riešení prvej právnej otázky a aj z uvedených dôvodov preto preskúmal závery súdov nižších inštancií k charakteru plnomocenstva, pričom logickou a riadne odôvodnenou argumentáciou dospel k záveru o tom, že v konkrétnych okolnostiach veci je záver o existencii všeobecnej, t. j. generálnej plnej moci, ktorá nemôže vyvolať účinky priameho konania v mene obchodnej spoločnosti, správny.</p> <p>Predmetom konania pred všeobecnými súdmi bolo v konkrétnych okolnostiach veci nahradenie prejavu vôle – súhlasu žalovaných (vrátane sťažovateľky) s vydaním peňažných prostriedkov žalobkyni ako príjemkyni súdnej úschovy, pričom prejudiciálne a nevyhnutne pre záver o tom, kto je oprávneným príjemcom súdnej úschovy, sa riešili otázky platnosti/neplatnosti plnomocenstva a platnosti/neplatnosti postúpenia pohľadávky žalobkyne na žalovaných, t. j. aj na sťažovateľku. Správny metodologický postup pre ústavnú udržateľnosť záveru o platnosti/neplatnosti postúpenia pohľadávky na sťažovateľku vyžadoval najprv posúdenie otázky platnosti/neplatnosti plnomocenstva, na ktorého podklade k postúpeniu pohľadávky došlo. Už uvádzané čiastkové závery o ústavnej udržateľnosti odôvodnenia najvyššieho súdu k prvej právnej otázke týkajúcej sa posúdenia (ne)platnosti plnomocenstva v podstate z dôvodu existencie všeobecnej generálnej moci, ktorá vylučuje možnosť priameho konania v mene obchodnej spoločnosti, vedú logicky k nadväzujúcemu záveru o neplatnosti samotného postúpenia pohľadávky na sťažovateľku. Neplatnosť postúpenia pohľadávky nemožno posudzovať v konkrétnych okolnostiach veci izolovane a neprihliadať na predbežný záver o neplatnosti právneho úkonu plnomocenstva.</p> <p>Právne závery najvyššieho súdu k prvej právnej otázke pritom nevyklúčujú možnosť udelenia individuálnej plnej moci ku konkrétnemu právnomu úkonu inému členovi predstavenstva z dôvodu dočasnej prekážky na svojej strane. Práve v takomto prípade by prichádzalo do úvahy zohľadnenie všetkých konkrétnych okolností prejednávanej veci podstatných pre posúdenie toho, či je alebo nie je dôvod pri takomto konkrétnom právnom úkone k ochrane obchodnej spoločnosti pred konaním individuálneho zástupcu. Neexistencia individuálnej plnej moci však bráni sa týmito špecifickými okolnosťami zaoberať.</p> <p>Na podklade už uvedenej argumentácie k jednotlivým námietkam sťažovateľky preto ústavný súd uzavrel, že v postupe najvyššieho súdu pri rozhodovaní vo veci dovolania neidentifikoval také nedostatky ústavnoprávnej intenzity, na základe ktorých by mohol vysloviť porušenie sťažovateľkou označených práv podľa ústavy, listiny a dohovoru a preto ústavnej sťažnosti nevyhovet.</p>
<p>použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEK a iných súdov</p>	
<p>súvisiace právne predpisy</p>	
<p>kľúčové slová</p>	<p>právny úkon-neplatnosť absolútna predbežná (prejudiciálna) otázka zastúpenie, zastupovanie plnomocenstvo, splnomocnenie</p>

<p>spisová značka</p>	<p>IV. ÚS 370/2022</p>
------------------------------	-------------------------------

populárny názov	Trovy konania
sudca spravodajca	Miroslav Duriš
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	20.09.2022
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 ústavný zákon č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd čl. 36 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov § 133 ods. 3 písm. b zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov § 73 ods. 3
analytická právna veta	Ako preskúmateľné nemožno hodnotiť rozhodnutie súdu, ktorý záver o tom, že nezistil žiadne pochybenia, ktoré by boli dôvodom na zrušenie, resp. zmenu napadnutého uznesenia, nepodporí žiadnou argumentáciou, ktorou by sa so sťažnostnými námietkami vysporiadal. Pokiaľ zákonná úprava vo vzťahu k tomu, kto podáva sťažnosť, lipne na požiadavke náležitého konkretizovania chýb, ktorých sa dopustil pri rozhodovaní o sume náhrady trov konania vyšší súdny úradník, potom je pre ústavnú udržateľnosť rozhodnutia o takejto sťažnosti nevyhnutné, aby sa všeobecný súd s konkrétnou argumentáciou sťažovateľa náležitým spôsobom aj vysporiadal. Napokon nemožno obchádzať ani skutočnosť, že odôvodnenie rozhodnutia, ktorému chýba akékoľvek vysporiadanie sa s argumentáciou strany v konaní, nenapĺňa atribúty rozhodnutia spravodlivého a presvedčivého, teda takého, ktoré by bolo možné považovať za rozhodnutie zabezpečujúce spravodlivú ochranu práv a oprávnených záujmov strán v konaní.
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľ bol stranou v konaní vedenom okresným súdom v procesnom postavení žalobcu, ktorý sa proti žalovanému 1 a žalovanému 2 domáhal určenia platnosti právneho úkonu – uznania dlhu. Okresný súd vo veci rozsudkom z 3. júna 2019 žalobu zamietol (výrok 1), žalovanému 1 priznal proti žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % (výrok 2) a žalovanému 2 priznal proti žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % (výrok 3). Rozsudkom krajského súdu z 20. októbra 2020 bol rozsudok súdu prvej inštancie potvrdený ako vecne správny (výrok 1) a zároveň bol žalovanému 2 priznaný nárok na náhradu trov odvolacieho konania (výrok 2) a žalovanému 1 nárok na náhradu trov odvolacieho konania priznaný nebol (výrok 3). Uznesením najvyššieho súdu z 26. októbra 2021 bolo dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu odmietnuté (výrok 1) a zároveň bolo rozhodnuté, že žiadna zo strán nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania (výrok 2). O sume náhrady trov konania rozhodol okresný súd uznesením z 3. januára 2022 vydaným vyšším súdnym úradníkom tak, že žalovanému 1 nepriznal žiadnu sumu náhrady trov prvoinštančného konania (výrok 1) a sťažovateľovi zároveň uložil povinnosť zaplatiť žalovanému 2 náhradu trov právneho zastúpenia (výrok 2). Proti uzneseniu okresného súdu z 3. januára 2022 podal sťažovateľ sťažnosť, ktorou napadol výrok 2 citovaného uznesenia z dôvodu nezákonnosti. Sťažnosť sťažovateľa bola napadnutým uznesením okresného súdu zamietnutá ako nedôvodná. Sťažovateľ v podstatnom brojí proti napadnutému uzneseniu okresného súdu, ktoré považuje za arbitrárne, nezrozumiteľné a zmätočné. Namieta v konkrétnostiach priznanie náhrady trov konania žalovanému 2 aj napriek tomu, že v konaní nebol pasívne legitimovaným subjektom. Namieta priznanie náhrady trov právneho zastúpenia za tri úkony právnej služby vykonané pred 15. májom 2017, pričom dôvodí, že subjektu (žalovanému 2) nemôžu vzniknúť trovy súdneho konania pred tým, ako právoplatne vstúpi do konania. Spochybňuje

	<p>rovnako odôvodnenie priznania trov konania, keďže okresný súd nereagoval na podstatné skutkové a právne námietky sťažovateľa obsiahnuté v sťažnosti.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>V sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu z 3. januára 2022 doručenej okresnému súdu sťažovateľom tento prezentoval námietky, ktoré sa prekrývajú s tými, ktoré uviedol v ústavnej sťažnosti.</p> <p>Prvou námietkou sťažovateľ namieta priznanie náhrady trov konania žalovanému 2 spochybňovaním jeho pasívnej legitímácie v spore, odvolávajúc sa na nezákonnosť uznesenia okresného súdu z 23. marca 2016. Námietku treba považovať za nedôvodnú. Z obsahu vyžiadaného spisu vyplýva, že o pristúpení žalovaného 2 do konania vedeného okresným súdom rozhodol okresný súd uznesením z 23. marca 2016, a to na podklade podania samotného sťažovateľa doručeného 13. júla 2015, ktoré posúdil okresný súd podľa jeho obsahu ako návrh na pristúpenie ďalšieho účastníka do konania na strane žalovaného. Proti uzneseniu okresného súdu z 23. marca 2016 sťažovateľ podal odvolanie, ktoré však bolo uznesením krajského súdu z 31. januára 2017 odmietnuté s odôvodnením, že sťažovateľ, ktorého návrhu bolo uznesením okresného súdu z 23. marca 2016 vyhovené v plnom rozsahu, nie je stranou oprávnenou na podanie odvolania, keďže podľa § 359 CSP odvolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané.</p> <p>Sťažovateľ (ešte v rámci procesného režimu OSP) mohol proti uzneseniu okresného súdu z 23. marca 2016, ktorým bolo rozhodnuté o ním podanom návrhu na pristúpenie ďalšieho účastníka do konania na strane žalovaného (ktorého zákonnosť spochybňuje), podať ústavnú sťažnosť, v ktorej by napadol nezákonnosť majúcu intenzitu porušenia jeho práv na súdnu ochranu či spravodlivé súdne konanie. Navyše sťažovateľ nespokojný s výrokom odmietnutia ním podaného odvolania uznesením krajského súdu z 31. januára 2017 mohol ústavnú sťažnosť podať aj proti citovanému rozhodnutiu odvolacieho súdu. Zanedbanie využitia týchto prostriedkov nápravy však sťažovateľ nemôže reparovať podaním ústavnej sťažnosti, ktorá nesmeruje priamo proti uzneseniu okresného súdu z 23. marca 2016 a ani uzneseniu krajského súdu z 31. januára 2017, ale smeruje výlučne proti rozhodnutiu o sume náhrady trov konania, v rámci ktorého sa otázka pasívnej legitímácie žalovaného 2 neriešila a riešiť ani nemohla. Námietka spochybňujúca pasívnu legitímáciu žalovaného 2 a zákonnosť uznesenia okresného súdu z 23. marca 2016 vznesená v rámci rozhodovania o sume náhrady trov konania je preto zjavne bez možného vplyvu na ústavnú udržateľnosť napadnutého uznesenia okresného súdu, ktorým sa rozhodlo o sume náhrady trov konania.</p> <p>Námietky sťažovateľa o arbitrárnosti a nepreskúmateľnosti napadnutého uznesenia okresného súdu v súvislosti s argumentáciou o tom, že žalovanému 2 patrí náhrada trov konania až od momentu, keď právoplatne vstúpil do konania, ako aj s argumentáciou o účelnosti a dôvodnosti trov konania, s ktorými sa okresný súd nevysporiadal, resp. nevysporiadal dostatočným spôsobom, sú podľa ústavného súdu dôvodné.</p> <p>Súčasťou odôvodnenia napadnutého uznesenia okresného súdu je stručný opis skutkového stavu, citácie zákonných ustanovení vo veci aplikovaných a uvedenie zoznamu úkonov právnej služby právnym zástupcom žalovaného 2, ktoré okresný súd považoval za jednoznačne preukázané. Chýba v ňom však uvedenie konkrétnych dôvodov, ktoré okresný súd v rámci sťažnostného konania viedli k záveru o zamietnutí sťažnosti ako nedôvodnej, a to v kontexte námietok vznesených sťažovateľom v samotnej sťažnosti.</p> <p>V súvislosti s námietkou sťažovateľa o tom, že žalovanému 2 patrí náhrada trov konania až od momentu právoplatného vstupu do konania okresný súd v stručnosti poukázal na § 237 ods. 1 CSP, avšak bez toho, aby sťažnostnú námietku posúdil z pohľadu § 251 CSP, ktorý má v konkrétnych okolnostiach veci zásadný význam, keďže vymedzuje, čo všetko možno za trovy konania</p>

považovať (všetky preukázané, odôvodnené a účelne vynaložené výdavky, ktoré vzniknú v konaní v súvislosti s uplatňovaním alebo bránením práva). Ide o definíciu s taxatívnym výpočtom jednotlivých zákonných kritérií, resp. prvkov, ktoré musia byť splnené kumulatívne. Časový interval, v rámci ktorého možno uvažovať o trovách konania, je pritom striktno ohraničený začatím konania (§ 156 CSP) a právoplatnosťou súdneho rozhodnutia, ktorým sa konanie končí. Aj z uvedeného dôvodu nepovažuje ústavný súd v kontexte predmetnej námietky sťažovateľa za dostatočný odkaz na § 237 ods. 1 CSP bez toho, aby sa okresný súd zaoberal aplikáciou a výkladom ustanovenia, ktoré malo vo veci zásadný význam.

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu sú všeobecné súdy primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov (IV. ÚS 77/02, IV. ÚS 214/04, II. ÚS 249/2011, IV. ÚS 295/2012). Absencia aplikácie a výkladu § 251 CSP, ktorý mal v kontexte predmetnej námietky sťažovateľa zásadný význam, preto robí časť odôvodnenia napadnutého uznesenia okresného súdu nepreskúmateľným, a tým aj ústavne neudržateľným.

Za nepreskúmateľnú považuje ústavný súd aj časť odôvodnenia napadnutého uznesenia okresného súdu týkajúcu sa záveru o jednoznačnom preukázaní vykonania úkonov právnej služby, avšak bez toho, aby sa okresný súd zaoberal posúdením dôvodov uvádzaných v sťažnosti sťažovateľom, ktoré spochybňujú účelnosť úkonov právnej služby, za ktoré bola žalovanému 2 náhrada priznaná.

Ústavný súd v zhode so svojou doterajšou judikatúrou pripomína, že pri rozhodovaní o náhrade trov konania nemožno opomenúť ani skutočnosť, že trovy vynaložené účastníkom konania v spore musia byť v príčinnej súvislosti s jeho procesným postojom k predmetu konania. Ich vynaložením sa musí sledovať procesné presadzovanie uplatneného nároku alebo procesná ochrana proti takému tvrdenému nároku. Účelnosť sa v zásade dá stotožniť s nevyhnutnosťou alebo právnou možnosťou vynaloženia trov spojených s ústavne zaručeným právom na právnu pomoc v zmysle čl. 47 ods. 2 10 ústavy. Trovy potrebné na účelné vynaloženie alebo ochranu práva sa však nemôžu posudzovať ako celok, a to aj keď má účastník nárok na náhradu trov konania, pretože mal vo veci plný úspech, každý úkon alebo každé platenie trov treba posudzovať samostatne; to platí aj pre trovy právnej služby (III. ÚS 481/2015, IV. ÚS 83/2018). Je zrejme, že účelnosť vynaložených nákladov je podmienkou ich priznania, pričom všeobecnému súdu prináleží hodnotiť ako kritérium pre ich priznanie ich účelnosť, resp. nevyhnutnosť. Táto otázka je vecou úvahy (diskrécie) súdu, ktorá však musí byť vždy primerane odôvodnená (IV. ÚS 83/2018).

Ako preskúmateľné nemožno hodnotiť rozhodnutie súdu, ktorý záver o tom, že nezistil žiadne pochybenia, ktoré by boli dôvodom na zrušenie, resp. zmenu napadnutého uznesenia, nepodporí žiadnou argumentáciou, ktorou by sa so sťažnostnými námietkami vysporiadal. Pokiaľ zákonná úprava vo vzťahu k tomu, kto podáva sťažnosť, lipne na požiadavke náležitého konkretizovania chýb, ktorých sa dopustil pri rozhodovaní o sume náhrady trov konania vyšší súdny úradník, potom je pre ústavnú udržateľnosť rozhodnutia o takejto sťažnosti nevyhnutné, aby sa všeobecný súd s konkrétnou argumentáciou sťažovateľa náležitým spôsobom aj vysporiadal. Napokon nemožno obchádzať ani skutočnosť, že odôvodnenie rozhodnutia, ktorému chýba akékoľvek vysporiadanie sa s argumentáciou strany v konaní, nenapĺňa atribúty rozhodnutia spravodlivého a presvedčivého, teda takého, ktoré by bolo možné považovať za rozhodnutie zabezpečujúce spravodlivú ochranu práv a oprávnených záujmov strán v konaní (m. m. IV. ÚS 502/2021).

Nepreskúmateľnosť preto ústavný súd identifikoval aj v súvislosti s časťou napadnutého uznesenia okresného súdu týkajúcou sa odôvodnenia účelnosti výdavkov vynaložených pri úkonoch právnej služby žalovaného 2.

	<p>Absencia riadneho odôvodnenia napadnutého uznesenia okresného súdu vo vzťahu k argumentácii prezentovanej sťažovateľom v sťažnosti smerujúcej proti uzneseniu okresného súdu z 3. januára 2022 bráni preskúmať to, akými úvahami sa okresný súd riadil pri rozhodovaní o dôvodnosti a účelnosti vynaložených výdavkov v príslušnom konaní pri rozhodovaní o sume náhrady trov konania a aké skutočnosti považoval za rozhodujúce pre svoj záver o zamietnutí sťažnosti, t. j. nedôvodnosti sťažovateľom vznesených námietok. Uvedené má za následok, že napadnuté uznesenie okresného súdu je treba kvalifikovať ako nepreskúmateľné, a tým aj arbitrárne. Ak sa totiž všeobecný súd nevysporiada aspoň stručne s argumentmi uvádzanými v sťažnosti, potom jeho rozhodnutie vykazuje znaky svojvôle bez opory v zákone.</p> <p>Ústavný súd dospel k záveru, že odôvodnenie napadnutého uznesenia okresného súdu je nepreskúmateľné pre absenciu argumentov, ktoré viedli okresný súd k zamietnutiu sťažnosti vo veci určenia sumy náhrady trov konania. Ústavný súd preto rozhodol, že napadnutým uznesením okresného súdu došlo k porušeniu práv sťažovateľa na súdnu ochranu a na spravodlivé súdne konanie (bod 1 výroku tohto nálezu).</p> <p>Vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd rozhodol o tom, že napadnutým uznesením okresného súdu boli porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (§ 133 ods. 1 prvá veta zákona o ústavnom súde), rozhodol zároveň aj o zrušení napadnutého uznesenia okresného súdu a vec vrátil okresnému súdu v celom rozsahu na ďalšie konanie.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESLP a iných súdov	
súvisiace právne predpisy	
kľúčové slová	rozhodnutie-odôvodnenie trovy konania-náklady konania

Uznesenie:

spisová značka	IV. ÚS 421/2022
populárny názov	Premlčanie nároku na náhradu škody od štátu
sudca spravodajca	Ladislav Duditš
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Uznesenie - Uznesenie o odmietnutí
dátum rozhodnutia	20.09.2022
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1
analytická právna veta	Premlčacia lehota práva na náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci spočíva len počas predbežného prerokovania žiadosti v celkovom súhrne maximálne 6 mesiacov len raz, a nie viackrát (a vždy maximálne po dobu 6 mesiacov), a to aj za situácie, že žiadosť o predbežné prerokovanie nároku žalobcu bola podaná poškodeným najskôr na nepríslušnom orgáne, ktorý ju bezodkladne nepostúpil príslušnému orgánu, a následne bola podaná poškodeným nová žiadosť o predbežné prerokovanie toho istého nároku už na príslušnom orgáne.
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľka sa žalobou doručenou okresnému súdu v decembri 2013 domáhala od Banskobystrického samosprávneho kraja (ďalej len „pôvodný žalovaný“) zaplata sumy 29 928,39 eur s príslušenstvom z titulu náhrady škody podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone

	<p>verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“). Po namietnutí nedostatku pasívnej legitímácie pôvodným žalovaným na základe uznesenia z 29. októbra 2015 vstúpila do konania na strane žalovaného Slovenská republika, za ktorú koná Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (ďalej len „žalovaná“). Po čiastočnom späťvzátí žaloby okresný súd zastavil konanie proti pôvodnému žalovanému. Okresný súd rozsudkom č. k. 63 Cb 284/2013 z 5. októbra 2017 okrem iného žalobu zamietol s odôvodnením, že nárok je premlčaný. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom z 31. júla 2018 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) na odvolanie sťažovateľky rozsudok okresného súdu potvrdil, považujúc ho za vecne správny a stotožniac sa v celom rozsahu s jeho dôvodmi. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) rozsudkom z 26. októbra 2021 dovolanie sťažovateľky proti rozsudku krajského súdu odôvodnené nesprávnym právnym posúdením podľa § 421 ods. 1 písm. b) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) zamietol.</p> <p>Podľa najvyššieho súdu bolo nesporné, že subjektívna trojročná premlčacia lehota začala sťažovateľke plynúť proti žalovanej 27. januára 2012, teda dňom nasledujúcim po dni nadobudnutia právoplatnosti rozsudku najvyššieho súdu č. k. 9 So 28/2011 zo 14. decembra 2011, ktorým zrušil a vrátil rozhodnutie pôvodného žalovaného č. 2119/2010/ODDSV z 10. marca 2010 (o zamietnutí žiadosti sťažovateľky o zápis do registra poskytovateľov sociálnych služieb) z dôvodu porušenia zákona. Po uplatnení nároku sťažovateľky na predbežné prerokovanie mala lehota spočívať od 11. apríla 2013 do 11. októbra 2013 a ďalej plynula do 22. septembra 2015, keď sťažovateľka podala návrh na pripustenie vstupu (novej) žalovanej do konania, čo najvyšší súd posúdil za deň podania žaloby proti žalovanej.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>Podľa najvyššieho súdu preto premlčacia lehota práva na náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci spočíva len počas predbežného prerokovania žiadosti v celkovom súhrne maximálne 6 mesiacov len raz, a nie viackrát (a vždy maximálne po dobu 6 mesiacov), a to aj za situácie, že žiadosť o predbežné prerokovanie nároku žalobcu bola podaná poškodeným najskôr na nepríslušnom orgáne, ktorý ju bezodkladne nepostúpil príslušnému orgánu, a následne bola podaná poškodeným nová žiadosť o predbežné prerokovanie toho istého nároku už na príslušnom orgáne. Opačný náhľad by znamenal bezdôvodné predlžovanie zákonnej lehoty. V prípade podania novej žiadosti o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci už na príslušnom orgáne pokračuje spočívanie premlčacej lehoty len do naplnenia obdobia spočívania premlčacej lehoty celkovo v trvaní 6 mesiacov po pripočítaní doby spočívania premlčacej lehoty od podania prvej žiadosti na nepríslušnom orgáne</p> <p>Pri prvom okruhu námietok týkajúcich sa posudzovania lehoty podľa § 19 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z. z. a jej aplikovateľnosti v špecifických okolnostiach prípadu sťažovateľky ústavný súd nepovažuje námietky sťažovateľky za spôsobilé ústavnoprávne spochybníť záver najvyššieho súdu. Závery najvyššieho súdu o maximálnej dĺžke spočívania premlčacej lehoty 6 mesiacov v plnom rozsahu korešpondujú s textom zákona, a preto dovolávanie sa sťažovateľky na uplatnenie princípu spravodlivého vyriešenia sporu je iba vedením polemiky s jednoznačným znením zákona. Fakticky sa sťažovateľka domáha takého výkladu a aplikovania zákonného ustanovenia, aby sa v jej prípade vzhľadom na vzniknuté okolnosti (podanie žiadosti na nepríslušnom orgáne, ktorý žiadosť nepostúpil) použilo pre ňu výhodné pravidlo (o neplynutí premlčacej lehoty) dvojnásobne. Všeobecné súdy nevideli v okolnostiach prípadu dôvod na aplikovanie takéhoto postupu a v podstate na odklon od jasného znenia zákona. Ústavný súd nevníma právny názor najvyššieho súdu, ktorý nevidel priestor na rozšírenie významu aplikovaného § 19 zákona č. 514/2003 Z. z., ako popretie účelu a zmyslu tohto ustanovenia zákona.</p> <p>Nazeranie najvyššieho súdu sa nevymyká účelu zákona, ako ho vníma ústavný súd. Zmyslom a účelom zákona č. 514/2003 Z. z. je v súlade s čl. 46 ods. 3 ústavy ustanoviť podmienky, za ktorých vzniká právo na náhradu škody</p>

	<p>spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu, iného štátneho orgánu či orgánu verejnej správy alebo nesprávnym úradným postupom, a to spôsobom, ktorý umožňuje odškodniť všetky prípady, v ktorých bola poškodenému spôsobená škoda takým rozhodnutím orgánu verejnej moci, ktoré bolo neskôr posúdené ako nezákonné (I. ÚS 330/2022). Zmysel predbežného prerokovania nároku spočíva v poskytnutí prednostnej možnosti reparácie škody, čím by sa predišlo súdnemu sporu. Príslušný orgán posudzujúci uplatnený nárok má tak možnosť po objasnení veci si sformovať názor na dôvodnosť požiadavky a prejavíť ho v neformalizovanej podobe uspokojením nároku alebo jeho neuspokojením.</p> <p>Ústavný súd považuje za ústavne súladnú úvahu najvyššieho súdu vo vzťahu k obmedzeniu spočívania lehoty počas predbežného prerokovania nároku podľa § 15 zákona č. 514/2003 Z. z. najviac na 6 mesiacov bez ohľadu na to, či žiadosť bola podaná na príslušnom orgáne. Takýto výklad je v súlade s požiadavkou na povinné využitie predbežného prerokovania nároku slúžiaceho ako prvotný „filter“ uplatnených nárokov, ako aj s požiadavkou na včasné rozhodnutie o uplatnenom nároku na náhradu škody pri predídení nadmernému „byrokratizovaniu“ postupu. Aj z teórie vyplýva, že riziko kompetenčného konfliktu je presunuté na štát, takže keby sa otázka príslušnosti do 6 mesiacov nevybavila, môže sa poškodený obrátiť na súd, i keď s ním vec žiaden 7 orgán neprerokoval (LUBY, Š. Zodpovednosť štátu za škodu spôsobenú rozhodnutím alebo úradným postupom. Bratislava : OBZOR, 1971, s. 112.).</p> <p>Vo vzťahu k druhej dovolacej otázke ústavný súd z odôvodnenia napadnutého rozsudku vyvodil, že najvyšší súd sa vecne zaoberal argumentmi sťažovateľky v celom ich rozsahu z dostupných a relevantných zákonných hľadísk prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP. Najvyšší súd v časti odkazoval aj na rozsudok krajského súdu, čo v okolnostiach veci ústavný súd považuje za dostačujúce, pretože krajský súd jasne uviedol, že sťažovateľka mohla po vznesení námietky pasívnej legitímácie pôvodným žalovaným v novembri 2014 žiadať o vstup žalovanej do konania. Najvyšší súd sa vyjadril k pripočítateľnosti nesprávneho postupu pôvodného žalovaného žalovanej a spôsobu jej obrany v súdnom spore. Nezistil v správaní žalovanej rozpor s dobrými mravmi. Na strane sťažovateľky nezistil žiadnu okolnosť brániacu jej podať žalobu proti žalovanej včas na súde. Tým najvyšší súd podľa názoru ústavného súdu zohľadnil podstatné kritériá vstupujúce do (výnimočného) rozhodnutia o neprihliadnutí na vznesenú námietku premlčania pre rozpor s dobrými mravmi.</p> <p>Na podstatné dovolacie námietky podriadené pod dovolací dôvod podľa § 432 CSP v spojení s § 421 ods. 1 CSP dal najvyšší súd podľa názoru ústavného súdu v napadnutom rozsudku odpoveď. Ústavný súd nenašiel v odôvodnení napadnutého rozsudku najvyššieho súdu také nedostatky, pre ktoré by ho bolo možné označiť za svojvoľné, nevyplýva z neho taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu.</p> <p>Ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú.</p>
<p>použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESLP a iných súdov</p>	
<p>súvisiace právne predpisy</p>	
<p>kľúčové slová</p>	<p>dovolanie-dovolacie dôvody dovolacie dôvody-nesprávne právne posúdenie zodpovednosť-za škodu spôsobenú rozhodnutím alebo postupom orgánu verejnej moci premlčanie-premlčanie v občianskom práve aplikácia právnych noriem-súladná práva a slobody – právo na súdnu a inú právnu ochranu-právo na spravodlivý proces</p>

	náhrada škody (ujma)-majetková ujma
--	-------------------------------------

spisová značka	IV. ÚS 462/2022
populárny názov	Nepovolenie návštevy vo výkone trestu
sudca spravodajca	Ivan Fiačan
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Uznesenie - Uznesenie o odmietnutí
dátum rozhodnutia	27.09.2022
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Charta základných práv Európskej únie čl. 47 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 13 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 8 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 8 ods. 2 Ústava Slovenskej republiky čl. 16 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 19 ods. 2
analytická právna veta	Na základe základného práva na súkromie (čl. 19 ústavy, čl. 8 dohovoru) je žiaduce, aby súdy, ktoré nepovoľujú návštevu, aspoň stručne, vyvažujúc vec kolúzie a súkromia, vysvetlili dôvody nepovolenia, aby tak bolo zjavné, že sa vecou zaoberali a nerozhodovali svojvoľne. Ústavný súd musí konkretizovať, že tu nejde o požiadavku na štruktúrované a formálne upravené odôvodnenie, aké je známe zo správneho či súdneho konania, ale postačuje stručné, výstižné vysvetlenie nepovolenia v rozsahu do niekoľkých riadkov.
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľ bol stíhaný za spáchanie celkovo jedenásť trestných činov. Sťažovateľ bol ponechaný vo väzbe z dôvodov uvedených v § 71 ods. 1 písm. a), b) a c) Trestného poriadku aj po podaní obžaloby. Dňa 25. septembra 2020 bol sťažovateľ rozsudkom špecializovaného trestného súdu uznaný vinným z obzvlášť závažného zločinu úkladnej vraždy na úhrnný trest odňatia slobody na doživotie, proti ktorému podal odvolanie. Sťažovateľ sa v danom čase nachádzal v Ústave na výkon trestu odňatia slobody a Ústave na výkon väzby Leopoldov (ďalej aj „ústav“). Sťažovateľ požiadal o realizáciu videonávštevy na december 2020, ktorá bola stanovená na 7. december 2020. Najvyšší súd ako vecne a miestne príslušný súd toho času konajúci v trestnej veci sťažovateľa vedenej pod sp. zn. 3 To 14/2020 nedal svoj súhlas na uskutočnenie predmetnej videonávštevy, ktorá sa tak následne nerealizovala. Sťažovateľ ďalej požiadal o uskutočnenie videonávštevy na január 2021, ktorej termín a čas bol stanovený na 4. január 2021. Do uvedeného dátumu videonávštevy však nebolo doručené stanovisko špecializovaného trestného súdu ako vecne a miestne príslušného súdu toho času konajúceho v trestnej veci sťažovateľa vedenej pod sp. zn. BB-4 T 36/2018, v dôsledku čoho sa videonávšteva nerealizovala. Sťažovateľ uvádza, že v oboch prípadoch išlo o videonávštevu medzi ním a jeho družkou, pričom v oboch prípadoch nesúhlasné stanovisko, resp. aj nedoručené stanovisko nebolo súdmi odôvodnené. Sťažovateľ ďalej požiadal špecializovaný trestný súd ako vecne a miestne príslušný súd toho času konajúci v trestnej veci sťažovateľa vedenej pod sp. zn. BB-4 T 36/2018 o umožnenie používania telefónneho zariadenia umiestneného v ústave podľa § 21 zákona č. 221/2006 Z. z. o výkone väzby v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o výkone väzby“) na komunikáciu s rodinnými príslušníkmi. Dňa 11. januára 2021 bolo sťažovateľovi doručené negatívne stanovisko špecializovaného trestného súdu zo 7. januára 2021.
z odôvodnenia	Podstatou veci je preskúmanie tvrdenia, že sťažovateľovi, ktorý bol väzobne stíhaný (kolúzna väzba), nebol umožnený kontakt s rodinnými príslušníkmi videonávštevou a telefonovaním, čím malo byť porušené jeho právo na súkromný a rodinný život. Ústavný súd v prvom rade poznamenáva, že nateraz nie je celkom ustálená koncepcia spôsobu súdnej ochrany práva na súkromný a rodinný život osôb vo

výkone trestu a výkone väzby (porov. sťažnosť č. 38321/17, rozsudok z 31. 3. 2022, bod 175; aktuálne sú na ESLP komunikované sťažnosti č. 41510/16 a č. 81651/17, Tomáš Papaj voči Slovenskej republike). Ústavný súd v záujme súdnej ochrany súkromia v osobitnej situácii výkonu väzby ústavnú sťažnosť riadne prerokuje.

Ústavný súd nálezom č. k. III. ÚS 456/2021, na ktorý poukázal sťažovateľ v doplnení ústavnej sťažnosti, rozhodol o porušení čl. 47 charty a čl. 8 dohovoru tým, že sťažovateľ nemal k dispozícii účinný prostriedok nápravy súdnym orgánom. V prerokúvanej veci však na rozdiel od označeného nálezu rozhodovali o povolení návštevy vo väzbe súdy, nie (iné) orgány činné v trestnom konaní, teda o sťažovateľovej veci rozhodoval nezávislý súd.

Ústavný súd z hľadiska namietaného porušenia uvedených základných práv deklaruje, že kontakt väzobne stíhanej osoby s blízkymi osobami patrí pod rozsah práva na súkromie zakotveného v čl. 19 ods. 2 ústavy, pretože ide o ochranu nemateriálnych hodnôt súkromnej povahy, ale s istým presahom aj do čl. 16 ods. 2 ústavy, ktorý chráni tiež fyzické súkromie. Tieto zásahy sú taktiež nepochybne súčasťou rozsahu práva na súkromie podľa čl. 8 dohovoru [rozsudok Veľkej komory vo veci Enea proti Taliansku zo 17. 9. 2009, sťažnosť č. 74912/01, body 125 – 127, rozsudok vo veci Maslák proti Slovensku (č. 2) z 31. 3. 2022, sťažnosť č. 38321/17, bod 139].

Všeobecný zákaz, resp. obmedzenie návštev bez možnosti posúdenia vhodnosti a nevyhnutnosti obmedzení v konkrétnom prípade, je podľa judikatúry ESLP v rozpore s právami vyplývajúcimi z dohovoru, inými slovami, zásahy do práv jednotlivca musia byť oprávnené vzhľadom na každý jednotlivý prípad (podobne aj kontrola korešpondencie: rozsudok vo veci Yefimenko proti Rusku z 12. 2. 2013, sťažnosť č. 152/04, body 146 – 151).

Z čl. 8 dohovoru pritom vyplývajú jednak negatívne a jednak aj pozitívne záväzky štátu – zabezpečiť efektívne „rešpektovanie“ rodinného života. V oboch prípadoch však musí byť braný ohľad na spravodlivú rovnováhu medzi odporúčacími si záujmami jednotlivca a spoločnosti vrátane dotknutých tretích strán (blízke osoby jednotlivcov).

Ústavný súd v prvom rade vo všeobecnosti zdôrazňuje, že ak by z obdobných sťažností vyplývali skutočnosti, ktoré by signalizovali cielené neumožnenie návštev, takpovediac „schválnosť“ (konanie v „bad faith“), ústavný súd by musel prísne posúdiť, či nejde o neústavný zásah. Obdobne, prísnemu posúdeniu by podliehalo dlhodobé alebo systematické svojvoľné neumožňovanie návštev. Napokon, ak by mocenské authority, ktoré rozhodujú, resp. sprostredkávajú zákonom predpokladaný kontakt, svojvoľne takýto kontakt neumožnili, došlo by k neústavnému zásahu do práva na súkromie.

V prvom rade je potrebné uviesť, že ústavný súd na základe prehľadu návštev z roku 2021, ale aj z prehľadu z roku 2020 konštatuje, že ústav a súd v roku 2020 a po celý rok 2021 v súlade so zákonom umožňovali sťažovateľovi návštevy, resp. videonávštevy, a že nezaznamenal žiadne dlhodobé a ani systematické neumožňovanie kontaktov. Z uvedeného vyplýva, že voči sťažovateľovi nedošlo k systematickému zasahovaniu do základného práva na súkromie.

K jednotlivým zásahom do základného práva na súkromie:

Vzhľadom na skutočnosť, že kontakt obvineného s blízkymi osobami je chránený základným právom na súkromie, tak je nepovolenie kontaktu zásahom do tohto práva. Takýto zásah musí byť dôvodný, nesvojvoľný a zvažovaný vždy pre konkrétnu žiadosť, a z týchto dôvodov má byť oprávnenosť zásahu zistiteľná a preskúmateľná. Súd síce povoľuje kontakt len pri hrozbe kolúzie, čo je tak čiastočným dôvodom na nepovolenie, ale priestor pre ne/povolenie iba v rámci režimu kolúzie ostáva stále značne široký, a preto z procesného komponentu

hmotného práva na súkromie vyplýva požiadavka na vysvetlenie nepovolenia návštevy.

Najvyšší súd, aj keď dodatočne (na výzvu ústavného súdu), nepovolenie videonávštevy naplánovanej na 7. december 2020 odôvodnil. Ústavný súd upozorňuje, že v záujme toho, aby mohol riadne posúdiť vec, je v zásade potrebné, aby už pôvodné rozhodnutie o nepovolení bolo odôvodnené. V obdobnej pozícii je aj ESLP, ktorý sa v podstate už môže spoliehať iba na to, či vnútroštátny orgán správne posúdil situáciu. V predmetnej veci však ústavný súd akceptoval dodatočné odôvodnenie najvyšším súdom, a to vzhľadom na lakonickú zákonnú úpravu nepredpokladajúcu odôvodnenie v čase nepovolenia, presvedčivosť dodatočného odôvodnenia a skutočnosť, že návštevy boli sťažovateľovi konštantne povoľované. Nepovolenie videonávštevy možno zároveň akceptovať ako pokryté autoritou nezávislého súdu, ktorý bol oboznámený so stavom veci a ktorého rozhodnutie má právny základ a zároveň neskôr poskytol dôvody na svoje rozhodnutie, ktoré nemožno považovať za svojvoľné.

Ústavný súd však dopĺňa, že na základe základného práva na súkromie (čl. 19 ústavy, čl. 8 dohovoru) je žiaduce, aby súdy, ktoré nepovoľujú návštevu, aspoň stručne, vyvažujúc vec kolúzie a súkromia, vysvetlili dôvody nepovolenia, aby tak bolo zjavné, že sa vecou zaoberali a nerozhodovali svojvoľne. Ústavný súd musí konkretizovať, že tu nejde o požiadavku na štruktúrované a formálne upravené odôvodnenie, aké je známe zo správneho či súdneho konania, ale postačuje stručné, výstižné vysvetlenie nepovolenia v rozsahu do niekoľkých riadkov. V tomto prípade ústavný súd akceptoval aj dodatočné odôvodnenie zo strany najvyššieho súdu, keďže nezaznamenal, že by o takéto odôvodnenie sťažovateľ najvyšší súd požiadal, pričom ústavný súd verí, že najvyšší súd by takéto odôvodnenie nepovolenia návštevy sťažovateľovi poskytol.

Z hľadiska zásahu do súkromia sťažovateľa neoznánením nepovolenia, resp. nerozhodnutím špecializovaného trestného súdu o jeho žiadosti včas (videonávšteva naplánovaná na 4. január 2021), ústavný súd uvádza, že zákonná právna úprava nestanovuje spôsob oznámenia nepovolenia návštevy, resp. kontaktu. Je tak na príslušných orgánoch, akým konkrétnym spôsobom splnia povinnosť oznámiť nepovolenie kontaktu. Žiadateľ je na základe základného práva na súkromie oprávnený dozvedieť sa o ne/povolení kontaktu, resp. súd je povinný oznámiť svoje stanovisko.

Vo vzťahu k dôvodu nepovolenia návštevy vyplýva priamo zo zákona, že je ním kolúzna väzba, resp. nezmarenie kolúznej väzby. Zákon však tiež počíta s návštevou v kolúznej väzbe za prítomnosti autorít, čo znamená, že povoľujúci súd má viacero alternatív pre riešenie danej situácie. Aj tieto alternatívy boli v sťažovateľovom prípade využité počas jeho výkonu väzby. Zákon však nepožaduje výslovne odôvodnenie nepovolenia kontaktu.

Ústavný súd za iných okolností považoval skutočnosť, že súd nerozhodol, resp. neoznámil nepovolenie videonávštevy, za zásah do základného práva na súkromie, pre ktorý nie je právna opora, pretože už zo samotných ustanovení zákona o výkone väzby o ne/povolení návštev vyplýva, že súd o povolení musí rozhodnúť a že žiadateľ o návštevu má právo dozvedieť sa výsledok svojej žiadosti vrátane aspoň stručných dôvodov rozhodnutia. Zo širšieho pohľadu na vec však vyplýva, že táto videoforma komunikácie mala čiastočne iný právny základ, než je zákon o výkone väzby, a jej zavedenie bolo ľudskoprávnou a rozumnou reakciou na pandemickú situáciu (§ 102 ods. 2 zákona č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov – minister je oprávnený vydať súhlas na overovanie nových od tohto zákona odchylných metód pri zaobchádzaní s odsúdenými, ak uplatnenie takých metód znamená pre odsúdených zmiernenie obmedzenia ich občianskych práv; rozkaz č. 14/2020, ktorým sa upravuje vykonávanie videonávštev obvinených umiestnených v Ústave na výkon trestu odňatia

	<p>slobody a v Ústave na výkon väzby Leopoldov). Nie každé porušenie zákona, resp. vnútorných predpisov Zboru väzenskej a justičnej stráže však dosahuje ľudskoprávnu intenzitu. Ústavný súd nezistil systémové zlyhanie príslušných orgánov v súvislosti s realizáciou základného práva sťažovateľa na súkromie. Na možný zásah do tohto práva je potrebné nazeráť v celej šírke ne/realizovaných kontaktov sťažovateľa s blízkymi osobami, aj keď dobu ne-kontaktu s blízkymi osobami nemožno považovať za krátku. V čase predchádzajúcim posudzovaným zásahom a aj v čase nasledujúcom bol sťažovateľovi kontakt s blízkymi osobami riadne umožnený. Nie je bez významu, že žiadosti sťažovateľa o kontakt a následné konanie príslušných autorít prebiehali v čase tvrdých protiepidemiologických opatrení, a teda ich konanie a realizácia, čo aj formou videonávštev, resp. telefonických kontaktov (vzhlľadom na nutnosť účasti úradných osôb) bola značne sťažená.</p> <p>Ústavný súd preto konštatuje, že do sťažovateľovho práva na súkromný a rodinný život nebolo protiústavne zasiahnuté, pretože predmetné zásahy mali (čiastočne) právny základ, neboli svojvoľné a neproporcionálne, a preto sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESLP a iných súdov	ESLP: Rozsudok Veľkej komory vo veci Enea proti Taliansku zo 17. 9. 2009, sťažnosť č. 74912/01, body 125 – 127, rozsudok vo veci Maslák proti Slovensku (č. 2) z 31. 3. 2022, sťažnosť č. 38321/17, bod 139; rozsudok vo veci Yefimenko proti Rusku z 12. 2. 2013, sťažnosť č. 152/04, body 146 – 151
súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	väzba-podmienky väzby práva a slobody – základné ľudské práva a slobody-právo na nedotknuteľnosť osoby, súkromia

spisová značka	IV. ÚS 467/2022
populárny názov	Strata poslaneckého mandátu
sudca spravodajca	Ivan Fiačan
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Uznesenie - Uznesenie o odmietnutí
dátum rozhodnutia	27.09.2022
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 81a písm. f Ústava Slovenskej republiky čl. 30 ods. 4
analytická právna veta	<p>Účelom inštitútu zániku poslaneckého mandátu podľa čl. 81a písm. f) ústavy je posilňovanie právneho štátu a ochrana dôvery v zákonný a legitímny výkon ústavou zverenej moci národnou radou, ako aj dôvery v zákonný a legitímny výkon zverenej ústavnej funkcie zo strany jednotlivých poslancov.</p> <p>V súlade s uvedeným účelom spája čl. 81a písm. f) ústavy právny účinok zániku poslaneckého mandátu s prípadmi, v ktorých súd právoplatne rozhodol o vine poslanca zo spáchania trestného činu, ktorého sa dopustil úmyselne (vo forme úmyselného zavinenia). Tento záver potvrdzuje aj metóda historického výkladu, keďže z textu dôvodovej správy k návrhu ústavného zákona č. 90/2001 Z. z., ktorým bola ústava doplnená o aktuálne platné znenie čl. 81a písm. f), je zjavné, že slovné spojenie „úmyselný trestný čin“ má byť interpretované zhodne so všeobecnými podmienkami ustanovenými trestným právom hmotným pre trestný čin spáchaný úmyselne. V prípadoch ostatných (nedbanlivostných) trestných činov obmedzuje čl. 81a písm. f) ústavy zánik poslaneckého mandátu na prípady, v ktorých súd v právoplatnom odsudzujúcom rozsudku uložil dotknutému poslancovi trest odňatia slobody a zároveň nerozhodol o podmienčnom odložení jeho výkonu, pričom podstata a charakter výkonu trestu odňatia slobody sa dostáva do nevyhnutnej kolízie s ústavnou požiadavkou osobného výkonu poslaneckého mandátu (čl. 73 ods. 2 ústavy).</p>

<p>skutkový stav a základné fakty</p>	<p>Sťažovateľ bol vo voľbách konaných v roku 2020 zvolený za poslanca Národnej rady Slovenskej republiky. Následne bol rozsudkom najvyššieho súdu č. k. 4 To 1/2021 z 5. apríla 2022 uznaný vinným zo spáchania prečinu prejavu sympatie k hnutiu smerujúcemu k potlačeniu základných práv a slobôd podľa § 422 ods. 1 Trestného zákona, za čo mu bol uložený trest odňatia slobody vo výmere šesť mesiacov. Najvyšší súd zároveň rozhodol o podmienčnom odklade výkonu uvedeného trestu a určil sťažovateľovi skúšobnú dobu jeden rok a šesť mesiacov. Tento rozsudok najvyššieho súdu nadobudol právoplatnosť 5. apríla 2022.</p> <p>Predseda národnej rady, zastúpený podpredsedom národnej rady, rozhodnutím č. 1044, PREDS-86/2022 z 19. apríla 2022 zobral na vedomie oznámenie o nadobudnutí právoplatnosti rozsudku najvyššieho súdu č. k. 4 To 1/2021 z 5. apríla 2022, konštatujúc, že podľa čl. 81a písm. f) ústavy zanikol sťažovateľov poslanecký mandát 5. apríla 2022, zároveň rozhodnutím č. 1045, CRD-1008/2022 z 19. apríla 2022 vyhlásil nastúpenie náhradníčky na uprázdnený mandát sťažovateľa, a to podľa § 71 ods. 1 a 5 zákona č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a § 10 ods. 1, 2 a 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov na základe poradia uvedeného v zápisnici Štátnej komisie pre voľby a kontrolu financovania politických strán o výsledku volieb do Národnej rady Slovenskej republiky 29. februára 2020.</p> <p>S označenými rozhodnutiami predsedu národnej rady sa oboznámil mandátový a imunitný výbor národnej rady a prerokoval ich na svojom zasadnutí 26. apríla 2022. Na základe výsledkov prerokovania podala predsedníčka výboru správu plénu národnej rady na jej 65. schôdzi 26. apríla 2022. Súčasťou správy bol aj návrh uznesenia národnej rady, ktorým berie uvedené skutočnosti na vedomie. Plénum národnej rady uznesením č. 1394, CRD-1027/2022 z 26. apríla 2022 zobralo informáciu mandátového a imunitného výboru o zániku poslaneckého mandátu sťažovateľa a nastúpení náhradníčky na vedomie.</p> <p>Sťažovateľ v podanej ústavnej sťažnosti tvrdí, že mu národná rada v rozpore s ústavou odňala poslanecký mandát. Podstatou ústavnej sťažnosti je sťažovateľom tvrdené porušenie jeho základného práva na prístup k voleným a iným verejným funkciám (čl. 30 ods. 4 ústavy) v dôsledku odopretia výkonu poslaneckého mandátu zo strany národnej rady bez toho, aby boli splnené podmienky zániku jeho mandátu vyplývajúce z čl. 81a písm. f) ústavy.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľa nepriznaním právneho účinku rozsudku najvyššieho súdu č. k. 4 To 1/2021 z 5. apríla 2022:</p> <p>Po preskúmaní ústavnej sťažnosti v rámci predbežného prerokovania dospel ústavný súd k záveru, že v časti, v ktorej sťažovateľ tvrdí, že národná rada nepriznala rozsudku najvyššieho súdu 4 č. k. 4 To 1/2021 z 5. apríla 2022 právny účinok, aby mohla predstierať, že sťažovateľovi zanikol poslanecký mandát podľa čl. 81a písm. f) ústavy na základe prvostupňového rozsudku Špecializovaného trestného súdu v Pezinku č. k. Pk-2T/33/2019 z 12. októbra 2020, je potrebné odmietnuť ústavnú sťažnosť z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.</p> <p>Tak z opisu skutkového stavu samotným sťažovateľom v ústavnej sťažnosti, ako aj z obsahu rozhodnutia predsedu národnej rady č. 1044, PREDS-86/2022 z 19. apríla 2022 a z uznesenia národnej rady č. 1394, CRD-1027/2022 z 26. apríla 2022 (dostupných na webovom sídle národnej rady) explicitne vyplýva, že národná rada, ako aj jej orgány dospeli k záveru o zániku poslaneckého mandátu sťažovateľa k 5. aprílu 2022 na základe právnej skutočnosti, ktorou bol práve rozsudok najvyššieho súdu č. k. 4 To 1/2021 z 5. apríla 2022. Uvedené tvrdenie sťažovateľa je zjavne nepodložené, resp. vyvrátené ďalším obsahom samotnej ústavnej sťažnosti a jej príloh.</p>

K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľa nesprávnou interpretáciou čl. 81a písm. f) ústavy:

Základné právo na prístup k voleným a iným verejným funkciám zaručené čl. 30 ods. 4 ústavy zahŕňa právo občanov uchádzať sa o funkciu poslanca národnej rady a v prípade zvolenia aj túto funkciu zastávať. Poskytuje teda jednotlivcovi ochranu aj pred takými zásahmi, ktoré by ho v rozpore s ústavou zbavili možnosti vykonávať riadne získaný poslanecký mandát (napr. PL. ÚS 7/2021, body 165 a 166).

Ustanovenie čl. 81a písm. f) ústavy upravuje zánik mandátu poslanca ex constitutione v záujme ochrany integrity legitimacy národnej rady ako ústavného orgánu, do pôsobnosti ktorého okrem iného patrí uznávať sa na ústave, ústavných a ostatných zákonoch a kontrolovať, ako sa dodržiavajú [čl. 86 písm. a) ústavy]. Pri zosúladovaní a vzájomnom vyvažovaní demokratického princípu a princípu suverenity ľudu na jednej strane s princípom právneho štátu na strane druhej v danom prípade ústavodarca prihliadal na skutočnosť, že hoci poslanci národnej rady získavajú demokratickú legitimitu na výkon poslaneckého mandátu na základe výsledku volieb, pričom tento vykonávajú osobne podľa svojho svedomia a presvedčenia a nie sú viazaní príkazmi (čl. 73 ods. 2 ústavy), ich mandát je limitovaný povinnosťou rešpektovať ústavu a právny poriadok Slovenskej 5 republiky. Ústava poslancom ukladá, aby štátnu moc, ktorá je im zverená, a svoj poslanecký mandát vykonávali v záujme jej občanov a, pokiaľ ide o ich správanie, aby dodržiavali ústavu a ostatné zákony (čl. 75 ústavy). S ohľadom na uvedené možno uzavrieť, že účelom inštitútu zániku poslaneckého mandátu podľa čl. 81a písm. f) ústavy je posilňovanie právneho štátu a ochrana dôvery v zákonný a legitímny výkon ústavou zverenej moci národnou radou, ako aj dôvery v zákonný a legitímny výkon zverenej ústavnej funkcie zo strany jednotlivých poslancov.

V súlade s uvedeným účelom spája čl. 81a písm. f) ústavy právny účinok zániku poslaneckého mandátu s prípadmi, v ktorých súd právoplatne rozhodol o vine poslanca zo spáchania trestného činu, ktorého sa dopustil úmyselne (vo forme úmyselného zavinenia). Tento záver potvrdzuje aj metóda historického výkladu, keďže z textu dôvodovej správy k návrhu ústavného zákona č. 90/2001 Z. z., ktorým bola ústava doplnená o aktuálne platné znenie čl. 81a písm. f), je zjavné, že slovné spojenie „úmyselný trestný čin“ má byť interpretované zhodne so všeobecnými podmienkami ustanovenými trestným právom hmotným pre trestný čin spáchaný úmyselne. V prípadoch ostatných (nedbanlivostných) trestných činov obmedzuje čl. 81a písm. f) ústavy zánik poslaneckého mandátu na prípady, v ktorých súd v právoplatnom odsudzujúcom rozsudku uložil dotknutému poslancovi trest odňatia slobody a zároveň nerozhodol o podmieničnom odložení jeho výkonu, pričom podstata a charakter výkonu trestu odňatia slobody sa dostáva do nevyhnutnej kolízie s ústavnou požiadavkou osobného výkonu poslaneckého mandátu (čl. 73 ods. 2 ústavy).

Z obsahu rozsudku najvyššieho súdu č. k. 4 To 1/2021 z 5. apríla 2022 vyplýva, že sťažovateľ bol odsúdený za spáchanie prečinu prejavu sympatie k hnutiu smerujúcemu k potlačeniu základných práv a slobôd podľa § 422 ods. 1 Trestného zákona, ktorý v zmysle ustanovení § 9, § 10 ods. 1 písm. b), § 15 a § 17 Trestného zákona možno kvalifikovať ako trestný čin spáchaný úmyselne, teda úmyselný trestný čin v zmysle čl. 81a písm. f) ústavy. Označený rozsudok nadobudol právoplatnosť 5. apríla 2022, v dôsledku čoho uvedeným dňom priamo na základe ústavy zanikol sťažovateľov poslanecký mandát. V tomto smere nemá ústavný súd žiaden dôvod odchyliť sa od svojho právneho názoru vysloveného už v uznesení č. k. III. ÚS 425/2022 z 28. júla 2022.

Pre rozlišovanie medzi „úmyselným trestným činom“ v zmysle čl. 81a písm. f) ústavy a „trestným činom spáchaným úmyselne“, ako to v rámci svojej argumentácie v odôvodnení ústavnej sťažnosti navrhuje sťažovateľ, neexistuje žiaden relevantný dôvod, ktorý by mal oporu v texte ústavy, účele samotného

	inštitútu zániku mandátu poslanca podľa čl. 81a písm. f) ústavy alebo v úmysle ústavodarcu. Interpretácia a aplikácia ustanovenia čl. 81a písm. f) ústavy národnou radou vo vzťahu k sťažovateľovi bola ústavne konformná. Jej postup, ktorým po nadobudnutí právoplatnosti rozsudku najvyššieho súdu č. k. 4 To 1/2021 z 5. apríla 2022 neumožnila sťažovateľovi výkon poslaneckého mandátu, preto nemôže porušovať jeho základné právo na prístup k voleným a iným verejným funkciám zaručené v čl. 30 ods. 4 ústavy. Z uvedený dôvodov ústavný súd pri predbežnom prerokovaní rozhodol o odmietnutí ústavnej sťažnosti sťažovateľa aj v tejto časti pre zjavnú neopodstatnenosť.
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, EŠLP a iných súdov	
súvisiace právne predpisy	
kľúčové slová	poslanec, poslanecký mandát Národná rada Slovenskej republiky

Spracovalo Analytické oddelenie Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky

Upozornenie :

Prehľad vybraných rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „prehľad“) je neoficiálnym dokumentom, ktorý slúži výlučne na informovanie o rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“). Prehľad zostavuje Analytické oddelenie Odboru súdnych poradcov a súdnej agendy Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky z rozhodnutí ústavného súdu, písomne vyhotovených a odoslaných účastníkom konania v danom období. Prehľad nezaväzuje ústavný súd a nenahrádza jednotlivé rozhodnutia ústavného súdu, z ktorých bol zostavený.